

Krantenartikelen over zaken m.b.t. de familie Akkermans

Krantenartikelen over diverse onderwerpen

Geldzuivering 1945.....	2
13 september 1945 ONS GELD WORDT VERNIEUWD	2
26 September de fatale datum	2
Radiorede Minister Liefstinck	2
Het nieuwe papier is er.....	2
Niet als een verrassing	2
Geen contant geld in omloop	3
Zaterdag 29 September geen loon	3
Het economisch verkeer	4
Waarom geldvernieuwing	4
Drieledig doel	4
Het Bankgeheim	5
Zware straffen	5
Veel overleg vereischt	5
1 oktober 1946 De vermogingsheffing.....	6
8 december 1948 Ruim f2 miljard oud geld is nog werkelijk geblokkeerd	6
29 december 1945 De Geldzuivering geslaagd.....	6
1 maart 2001 Tientje van Liefstinck.....	7
29 oktober 1947 Gerritje van Donselaar vindt f22.000	9
Waardeloos?.....	10
Emigratie.....	10
18 januari 1954 Emigratie naar Canada.....	11
Kindermishandeling en uitbuiting.....	11
9 oktober 1924 ERNSTIGE KINDERMISHANDELING DOOR PLEEGOUDERS.....	11
1 mei 1924 "ENFANTS MARTYRS"!!.....	12
15 mei 1924 "Enfants martyrs!".....	13
26 september 1921 Kinderhandel.....	14
3 oktober 1921 [vervolg op de brief].....	16
13 augustus 1929 GEFINGEERDE KINDERUITBUITING.....	17
De waarheid.....	18
17 juli 1936 ARME KLEINE.	19
20 februari 1936 VOOGDIJ-KINDEREN.....	20
De vroegere gevallen.	21
8 oktober 1983 Sexuele kindermishandeling vooral in Limburg nog taboe.....	21
Resultaten.....	22
Daders.....	22
Frappant.....	22
Rollenpatroon.....	22
Voorlichting.....	22
Ongeloofwaardig.....	23
Gevolgen.....	23
Hulp.....	23
17 februari 1936 EEN SCHANDAAL?	24
11 februari 1936 GRUWELIJKE KINDERMISHANDELING.....	24
10 februari 2021 The Guardian 10 Feb 2021 05.00 GMT by Kim Willsher	25
Godsdienstige onderwerpen.....	26
14 juni 1995 De heilige Gerlach heeft wel bestaan	26
DNA-onderzoek.....	28
13 april 2021 DNA Triangulation on GEDMatch.....	28
Triangulation on GEDMatch - Why Do It This Way?.....	29
Erfenis.....	29
25 augustus 1948 Overschrijving van Onroerend Goed.....	29
Vroedvrouwschool te Heerlen.....	29
3 juni 1929 Vroedvrouwschool Heerlen Jaarverslag van het bestuur.....	29
A. Wilhelminaschool.	30
B. Doorgangshuis.	30
C. Vrouwenkliniek.	30
D. Polikliniek Rumpen-Brunssum.	30
Akkermans.....	31
17 november 1934 DE GERAFFINEERDE OPLICHTERIJ IN LIMBURG.	31
Weinig broederachtige manieren.....	31
De zwendelaar spoorloos verdwenen.	32
19 november 1934 De Broeder Eligius-comedie.....	32
19 november 1934 De oplichtingen in Noord- en Midden-Limburg.....	33
29 januari 1959 Studiedag Jonge Boeren kring Heerlen.....	33

Geldzuivering 1945

13 september 1945 **ONS GELD WORDT VERNIEUWD**

26 September de fatale datum

Niemand meer dan een tientje nieuw geld

Woensdag 26 September verliest al het thans in omloop zijnde papiergeld zijn geldigheid - Iedereen kan tevoren tien gulden oud geld voor tien gulden nieuw geld inwisselen - Niemand mag meer dan f300 inleveren - Tevoren moet het overtollige geld bij bank of giro worden gestort

10 Het bankgeheim is opgeheven

Gij hebt getoond, dat gij een oorlog en een oorlogseconomie hebt kunnen doorstaan. Toont thans dat gij ertegen opgewassen zijt, om ook de pijn, die de geboorte van een vredes-economie met zich meebrengt, moedig te verdragen.

Radiorede Minister Lieftinck

De minister van Financiën, prof. pr. P. Lieftink, heeft gisteravond de volgende radiorede gehouden:

Landgenooten,

20 Tot de maatregelen, die voor het herstel van ons land onvermijdelijk zijn, behoort de door U allen reeds lang verwachte en door de regeering zeer gewenschte geld
verwisseling. Het vooruitzicht daarvan heeft bij velen, wier medewerking voor den wederopbouw van ons land onmisbaar is, een min of meer afwachtende houding teweeg gebracht, die het herstel van ons land bepaald niet kan velen. De geldovervloed heeft op de arbeidslust niet bevorderend gewerkt, terwijl arbeid, en de noodige
30 hulpmiddelen daartoe de eerste voorwaarden zijn voor den wederopbouw. De zwarte handelaar met een portefeuille vol bankpapier is nog steeds niet geheel van het tooneel verdwenen. Dat deze zaak de regeering in hooge mate ter harte ging, moge blijken uit het feit, dat in den loop van de afgelopen weken reeds een aantal maatregelen op het gebied van het geldwezen werd genomen, zooals de inlevering der
30 f100.- biljetten, de registratie van alle bedrijfstransacties van juweliers en een aantal andere bepalingen. Wat tot dusverre is geschied, kan echter slechts als voorbereidend werk gelden. De volledige geldvernieuwing kon nog niet ter hand worden genomen omdat - zooals U thans wel allen weet - het nieuwe papiergeld nog niet gereed was.

Het nieuwe papier is er

40 Van het eerste moment af, dat ik op het Departement van Financiën kwam, heb ik er achterheen gezeten om de aflevering van het door mijn voorganger dr. Huysmans, - die de eer verdient den grondslag te hebben gelegd, waar op ik kon voortbouwen, - om de aflevering dus van het door dr. Huysmans ten deele in Engeland, ten deele in
40 Nederland bestelde papiergeld zooveel mogelijk te versnellen. Ik ben er herhaaldelijk voor naar Engeland gegaan en ik ben er in geslaagd, dankzij de hulp van de Bank of England, bij de Engelsche drukkers van bankpapier, die groote orders uit
verschillende landen hadden loopen, voor onze bestelling voorrang te verkrijgen. De laatste twee maanden werkten de betrokken Engelsche fabrieken practisch uitsluitend voor ons. De grootste moeilijkheid, die aan de vervulling van onzen wensch naar
50 grooter snelheid in den weg stond, lag in een gemis aan geschoold personeel. Het drukken van papiergeld - dit zal ieder, die met de grafische vakken vertrouwd is, bekend zijn - is een uiterst zorgvuldig werk. Elk biljet moet afzonderlijk worden gecontroleerd en U zult verrast zijn te hooren, dat gemiddeld van elke honderd biljetten er niet minder dan vier moeten worden afgekeurd. De productie in Nederland,
50 waar ook een belangrijke order werd geplaatst, werd geremd door de beperkte capaciteit van de papierfabriek die de voor de biljetten benodigde speciale papiersoort moest leveren. Gedurende de laatste weken kwamen de geplaatste bestellingen los. Wij hadden de moeilijke vraag te beantwoorden, of de hoeveelheid, die wij aan het einde van deze maand ter beschikking zullen hebben, voldoende kon worden geacht om de inwisseling van het resteerende geld te doen plaats vinden. Ik meen thans dat de stap vandaag over veertien dagen verantwoord is; hedenavond is in verband daar mede de beschikking Geldzuivering 1945 in het Staatsblad verschenen.

Niet als een verrassing

60 **Uit het feit van deze aankondiging blijkt, dat de regeering met de geldzuivering NIET als een verrassing, als een donderslag uit helderen hemel wil komen. Dit biedt, van het standpunt van de regeering uit gezien, het voordeel, dat de ingrijpende operatie, die wij gaan toepassen, beter kan worden voorbereid en toegelicht. Het voordeel voor U allen is, dat ge tijdig rekening kunt houden met hetgeen er van U zal worden verlangd en dat de maatregel aanzienlijk vlotter zal kunnen verlopen dan wanneer U - zooals bij de inlevering van de honderd gulden biljetten het geval was - zoudt worden verrast.** Ik stel mij voor U thans allereerst een indruk te geven van hetgeen er zal

geschieden, om daarna bij de bedoeling, die de operatie heeft, nog een oogenblik stil te staan. Met technische details zal ik mij in dit verband zoo weinig mogelijk ophouden. De pers zal U daaromtrent in de komende dagen stellig uitvoerig op de hoogte brengen.

OP WOENSDAG 26 SEPTEMBER, VANDAAG OVER 14 DAGEN, VERLIEST AL HET THANS ZICH IN OMLOOP BEVINDENDE PAPIERGELD ZIJN GELDIGHEID.

Deze maatregel heeft betrekking op: alle bankbiljetten uitgegeven door de Nederlandsche Bank, alle zilverbons en alle muntbiljetten, die door de geallieerde troepen zijn medegebracht en die vooral in het zuiden des lands in omloop zijn gebracht. Met ingang van denzelfden dag worden alle tegoeden bij banken, spaarbanken en giro-instellingen geblokkeerd.

Dit is de kern van de Beschikking Geldzuivering 1945. Het behoeft echter geen betoog, dat een zoo ingrijpende maatregel door vele andere voorzieningen moet worden aangevuld, wanneer men een ontwrichting van het economisch leven wil vermijden. Enkele van de voornaamste vragen, die in dit verband ongetwijfeld bij U zullen opkomen, zal ik thans gaarne beantwoorden.

Geen contant geld in omloop

Gedurende de inleveringsweek en waarschijnlijk nog enkele dagen daarna, zal er vrijwel geen contant geld in omloop zijn. De ervaring in het buitenland heeft geleerd, dat gelijktijdige circulatie van oud en nieuw geld in hooge mate ongewenscht is, omdat de zwarte handel dan zeker probeert zijn oude, besmette geld tegen nieuw, gezuiverd geld om te ruilen. Het zou het beste zijn, als geen nieuw geld in omloop kwam voordat al het oude geld uit de markt is, dat is dus aan het einde van de inleveringsweek. Wanneer dit beginsel in volle gestrengheid wordt doorgevoerd, zou gedurende meer dan een week het betalingsverkeer geheel stil staan. Om dit te voorkomen zal ieder gezinshoofd in staat worden gesteld vooraf, dat wil zeggen **voor 26 September a.s.**, een klein bedrag aan oud geld tegen nieuw geld in te wisselen. Voor hen die niet leven in gezinsverband wordt een gelijke mogelijkheid geschapen.

EEN TIENTJE PER PERSOON

Dit nieuwe geld zal worden uitgereikt door de distributiediensten tot een bedrag van tien gulden per persoon. Een gezin van vijf personen kan dus de beschikking krijgen over f50.-. Het genoemde bedrag is bestemd om gedurende de inleveringsweek de normale huishoudelijke uitgaven te doen. Grootere betalingen, die in de inleveringsweek vervallen, zullen noodgedwongen tot na die week moeten worden uitgesteld.

Zaterdag 29 September geen loon

Op den Zaterdag in de inleveringsweek zal de normale wekelijksche loonbetaling niet kunnen plaats vinden, om de eenvoudige reden, dat er op dien dag geen betaalmiddelen beschikbaar zullen zijn. De werkgevers worden uitgenoodigd om, voor zooveel zulks verantwoord is, loonvoorschotten te verlenen, opdat b.v. groote gezinnen inderdaad in staat zullen zijn per hoofd f10 oud geld tegen nieuw geld in te wisselen. Verder zal al het noodige worden gedaan om ervoor te zorgen, dat zoo spoedig mogelijk na het eind van de inleveringsweek - op 4, 5 of 6 October dus - een dubbele loonbetaling zal kunnen geschieden. Ook de maandsalarissen over September zullen pas in de tweede helft van de eerste week van October kunnen worden voldaan, evenals de uitbetaling van wachtgelden, pensioenen en lijfrenten e.d., alles natuurlijk in nieuw geld.

Wanneer iedereen in de inleveringsweek zijn volledigen kasvoorraad ter inlevering zou aanbieden, zou het in hooge mate twijfelachtig zijn of de kantoren, die daartoe zijn bestemd, snel genoeg den stroom zouden kunnen verwerken - het in te leveren geld immers bestaat uit verscheidene honderden millioenen biljetten. Het departement van financiën heeft U reeds herhaaldelijk aangeraden uw overtollig kas geld niet in huis te houden, maar dit naar een bank, commissionair of spaarbank te brengen, dan wel dit te storten bij een giro-instelling. Deze handelwijze moet thans zooveel mogelijk worden toegepast om te voorkomen, dat men gedurende de inleveringsweek het werk niet aan zal kunnen.

ER IS DAAROM BEPAALD - EN IK DEEL U DIT MET BIJZONDEREN NADRUK MEDE - DAT PARTICULIEREN GEDURENDE DE INLEVERINGSWEEK NIET MEER MOGEN INLEVEREN DAN DRIEHONDERD GULDEN p. GEZIN. - VOOR ALLEENSTAANDEN GELDT HETZELFDE MAXIMUM.

Een ieder moet er dus voor zorgen, dat hij, voordat de inlevering begint, zoo krap mogelijk bij kas is. Van nu af aan is het van het allergrootste belang, dat U zich overtuigt van de hoeveelheid geld, die U en Uw huisgenooten in contanten hebben en dat U het overbodige bedrag tijdig dus voor 26 September a.s. - stort bij de aangewezen instellingen. Men kan eveneens gebruik maken van de mogelijkheid om zijn geld te bestemmen voor een vrijwillige zekerheidstelling wegens reeds vervallen of nog te heffen belastingen, wat het voordeel heeft, dat men dan een rente kweekt. Ik herhaal als de officieele inlevering begint, wordt nog slechts een bedrag van ten hoogste driehonderd gulden per gezin of alleenstaande aangenomen. Voor de bedrijven geldt deze beperking niet. Van de inneming van het zinken geld wordt voorloopig

afgezien. Men moet dit echter niet gaan oppotten. Over het zilvergeld, dat men eventueel nog heeft, behoeft men zich niet ongerust te maken.

Het economisch verkeer

Zoodra de inlevering is voltooid, wordt - zooals ik reeds aanstipte - met een verdere beschikbaarstelling van nieuw papiergeld begonnen, terwijl nevens de geblokkeerde bank- en girorekeningen volgens bepaalde maatstaven, d.w.z. geleidelijk en naar behoefte, zullen worden vrijgegeven. Het spreekt van zelf, dat de geld zuivering niet mag leiden tot een vastloopen van het economisch verkeer. Daarom zal voor alle economisch gewenschte en gerechtvaardigde transacties volledige betalingsmogelijkheid worden geopend. Ongewenschte transacties daarentegen zullen met alle kracht worden belet; het is mijn stellige overtuiging, dat de geldzuivering de beste maatregel zal blijken, die tot dusverre ter bestrijding van den zoo gehaten zwarten handel is genomen. Het zou, met dit doel voor oogen, onverstandig zijn de bijzonderheden omtrent het vrijgeven van geblokkeerd geld reeds thans bekend te maken. Nadere mededeelingen daarover kan men tegen het eind van de inleveringsweek tegemoet zien. De maatregelen, die dan zullen worden getroffen, zullen er ten volle op gericht zijn om het economisch leven weer vlot te doen verloop.

Hiermede meen ik de belangrijkste vraagpunten, die bij U zullen zijn gerezen, kort te hebben beantwoord. Thans nog iets meer over de bedoeling, die met de besproken maatregelen wordt nagestreefd.

Waarom geldvernieuwing

Het is noodig, dat een ieder niet slechts weet wat er gaat gebeuren, maar ook met welke oogmerken de zoo ingrijpende operatie der geldvernieuwing wordt verricht. Ik stel er veel prijs op in dit opzicht volkomen openhartig te zijn. De gangbare opvatting is, dat geldzuivering noodzakelijk is om zwarte winsten op te sporen en om degenen, die deze zwarte winsten hebben gemaakt, te treffen. Ik wil allerminst tegenspreken dat dit een zeer belangrijke overweging uitmaakt, maar zij is stellig niet de eenige. Het is goed, dat ons geheele Nederlandsche volk er van doordrongen wordt, dat wij na vijf jaren van Duitsche afpersing en bankroetierspolitiek zoo berooid zijn als niemand voor mogelijk had gehouden. Aan den eenen kant staat een buiten alle verhouding gestegen hoeveelheid betaalmiddelen, die bij de bezitters de illusie wekt van rijkdom: aan den anderen kant is het nationaal vermogen - in goederen gemeten - sterk gedaald. De staatsschuld kan nog niet nauwkeurig worden berekend, doch is van de orde van grootte van twintig à vijfen-twintig milliard gulden.

De geldvernieuwing moet mede worden beschouwd tegen den achtergrond van deze feiten. Zij moet in belangrijke mate dienstbaar worden gemaakt aan het herstel van het evenwicht tusschen de hoeveelheid goederen en de hoeveelheid geld. Aan een billijke verdeling van den last, dien de Nederlandsche gemeenschap heeft te dragen, en aan het geven van de noodige leiding aan de door het oude geld vertegenwoordigde koopkracht.

Drieledig doel

De geldzuivering, tezamen met verscheidene andere maatregelen, die nog zullen worden bekend gemaakt, heeft daarom een drieledig doel. In de eerste plaats biedt zij de gelegenheid een momentopname te maken van de liquide vermogensposities en een onderzoek in te stellen naar de zuiverheid van de bron, waaruit dit bezit is ontsproten; in de derde plaats verschaft zij de regeering controle over de besteding van het geaccumuleerde geldbezit, opdat er zorg voor kan worden gedragen, dat dit op een wijze wordt aangewend, die in over eenstemming is met de belangen van de volkswelvaart en met de behoeften van den staat.

Wat de beperking van de geldsomloop aangaat, is het streven van de regeering erop gericht om te verhinderen, dat haar door een overmaat van geld de beheersching van het prijs- en loonpeil uit de hand wordt geslagen. Nog altijd worden de bestaande prijs- en loonnormen op schrikbarende wijze overtreden. Dit brengt niet alleen hen, die zich aan die normen loyaal willen houden, ernstig in het nadeel tegenover diegenen, die door brutale overbiedingen de beschikbare goederen en arbeidskrachten tot zich trachten te trekken, het vormt in het algemeen een gevaar voor de rust op verschillende markten, in de eerste plaats op de arbeidsmarkt, en een bedreiging voor de waardebestendigheid van het geld. De mogelijkheid om de prijzen op te jagen boven het peil, dat de regeering toelaatbaar acht, heeft voor het binnenland groot bezwaar. Het bedrijfsleven moet met het oog op zijn calculaties weten, waar het aan toe is en de kleine vaste inkomentrekkers, zooals de vele duizenden pensioengerechtigden, hebben er recht op dat de regeering waakt voor de zekerheid van het toch al sobere bestaan, dat zij zich door een lang leven van arbeid hebben verworven.

Ook in verband met onze internationale positie moet een stijging van het kostenpeil aan zekere grenzen worden gebonden. Anders verzwakken wij onze concurrentiepositie op

- 200 de buitenlandsche markten en wordt de zoo gewenschte inschakeling van onze arbeidskrachten in de exportindustrieën en de daarvan afhankelijke bedrijfstakken geremd.
- De inventarisatie van het geldzuivering zelf ongetwijfeld sommigen uwer zal berokkenen, dient ge als den tijdelijken prijs te zien voor de verzekering van den grondslag waarop Uw bestaan is gevestigd. Als u zich de ellende, die een inflatie, d.w.z. een ongeremd stijging van den geldsomloop en van prijzen en loonen veroorzaakt, duidelijk voor oogen stelt, zult U zich met eventueel opkomende, tijdelijke moeilijkheden gemakkelijker kunnen verzoenen.
- 210 De inventarisatie van het geldvermogen, die de regeering ln de tweede plaats met de geldvernieuwing beoogt, valt samen met een effectenregistratie, de registratie van het buitenlandsche deviezenbezit, de registratie van tijdens de bezettingsperiode afgesloten levensverzekeringscontracten en van nieuw afgesloten hypotheeken, alsmede een herwaardeering van onroerend bezit. Deze maatregelen zullen de gegevens verschaffen over de verdeeling van het volksvermogen waarover voor het nemen van de geraamde belasting maatregelen moet worden beschikt. Een Van die hulpmaatregelen wil ik in het bijzonder noemen.

Het Bankgeheim

IN HET DEZER DAGEN AFGEKONDIGDE NAVORDERINGSBESLUIT BETREFFENDE DE BELASTINGEN, IS REEDS DE OPHEFFING VAN HET BANKGEHEIM OPGENOMEN.

- 220 Ook net nieuw verworven roerende bezit, in den vorm van werktuigen, duurzame gebruiksgoederen en kostbaarheden, zal aan een onderzoek worden onderworpen. Het overzicht, dat wij op deze wijze hopen te verkrijgen in hooge mate behulpzaam zijn om de winsten, die zijn voortgesproten uit den zwarten handel, en de inkomens, die zijn verdiend door degenen, die hand- en spandiensten hebben verleend aan den vijand en misbruik hebben gemaakt van den nood van hun medeburgers, te achterhalen. Ik geef U de verzekering dat het ministerie van financiën met deze lieden en met hen die er aan hebben medegewerkt om de zoo verworven rijkdommen te laten onderduiken. bijzonder weinig consideratie zal hebben. Verder kan men verwachten een zware heffing op alle door de buitengewone omstandigheden van de laatste jaren verkregen vermogens-
- 230 vermeerdering, terwijl nog een verdere vermogensheffing ineens in het vooruitzicht is.
- Over de controle op de besteding van het geaccumuleerde geldbezit, die de regeering zich door de inlevering van het papiergeld verwerft, sprak ik al met een enkel woord in verband met de a.s. de blokkeering van de bank- en giro-tegoeden. Afgezien van de bedragen, die noodzakelijk zijn voor loonbetalingen, pensioenen, wachtgeld e.d. en voor de financiering van het loopende handelsverkeer zal de besteding van deze tegoeden in de eerste plaats gericht moeten worden op het herstel en op de herwinning van Nederland's plaats in de wereld. Deze gedachte heeft reeds toepassing gevonden, met betrekking tot de uitkeeringen wegens geleden oorlogsschade, waarvan de
- 240 hervatting a.s. is. Het zou hoogst ongewenscht zijn, indien deze uitkeeringen, die zijn bestemd om de verwoeste woningen, kantoren en fabrieken te herbouwen, om de bedrijven aan nieuwe installaties te helpen en de voorraden aan te vullen om de huizen weer te meubileeren en in de kleding behoefte te voorzien, voor directe verbruiks-doeleinden zouden worden onttrokken.

Zware straffen

- De regeering beschouwt de geldvernieuwing, waarvan ik U de procedure en bedoeling in enkele hoofdzaken heb geschetst, als een uiterst belangrijke taak en op grond daarvan acht zij zich gerechtigd tegen hen die bedoelingen trachten te doorkruisen, met
- 250 groote gestrengheid op te treden; op overtredingen van de voorschriften zijn zware straffen gesteld, zoowel van strafrechtelijken als van vermogensrechtelijken aard. Het is mij bekend, dat velen hopen slimmer te zijn dan de regeering en het is mij evenzeer bekend, van welke sluipwegen en manipulaties zij zich bedienen. Ik heb onlangs een anoniemen brief ontvangen van iemand, die mij - honend - bedankte voor de gelegenheid, die hij, terwijl de geldzuivering op zich liet wachten, meende te hebben gevonden om zijn zwarte geld in veiligheid te brengen, tegen deze lieden zeg ik: juicht niet te vroeg. Het zal U blijken, dat wij diverse verrassingen voor U in petto hebben, die voor u niet plezierig zullen zijn.
- Het goedwillende deel van de bevolking roep ik toe: Laat U niet in met hen die in de afgelopen jaren ons volksleven hebben vergiftigd. Gaat niet in op aanbiedingen, die
- 260 U zouden kunnen worden gedaan, doch helpt daarentegen de regeering het doel te bereiken, dat zij zich in het belang van het land heeft gesteld en met inzet van al haar krachten zal najagen.

Veel overleg vereischt

De geldvernieuwing is op komst. Ik heb U haar opzet en haar doel in groote lijnen geschetst. Wij staan aan den vooravond van een maatregel, die hier te lande nog

270 nimmer is beproefd en die, naar ik hoop, in de toekomst nimmer zal behoeven te worden herhaald. Ik verheel mij niet, dat ons volk een week tegemoet gaat waarop het zich met groot overleg zal moeten voorbereiden en waarin zich ongetwijfeld nog tal van moeilijkheden zullen voor doen. Het belang, dat met het welslagen van de geldvernieuwing wordt gediend, is echter oneindig veel groter dan het ongemak, dat zij zal veroorzaken, gij hebt in de achter ons liggende jaren getoond, dat gij een oorlog en een oorlogseconomie hebt kunnen doorstaan. Toont thans, dat gij ertegen opgewassen zijt, om ook de pijn, die de geboorte van een vredes-economie met zich meebrengt, moedig te verdragen.

1 oktober 1946 **De vermogingsheffing**

Tot f15.000, vrij.

Over het wetsontwerp Vermogensheffing kan worden medegedeeld, dat vermogens tot f15.000 van de heffing worden vrijgesteld. Voor de grootere vermogens zijn de volgende percentages ontworpen:

280 Kapitaal Percentage der heffing
 tot f100.000 ... 10 %
 tot f150.000 ... 11.66 %
 tot f200.000 ... 13.75 %

Van de vermogens, die groter zijn dan f200.000 wordt 13.75 % geheven van de eerste f200.000, terwijl over dat gedeelte van het vermogen, dat de f200.000 te boven gaat, een percentage van 30 pct. zal moeten worden afgedragen.

8 december 1948 **Ruim f2 miljard oud geld is nog werkelijk geblokkeerd**

AFwikkeling door INGewikkeld proces

290 Een hele dag en een hele avondvergadering besteedde de Tweede Kamer gisteren aan het wetsontwerp tot afwikkeling van de geldzuivering. Wij allen weten wat met geldzuivering wordt bedoeld, omdat wij er allen door getroffen werden: toen wij namelijk op 26 September 1945 al onze specie moesten inleveren en er slechts tien gulden nieuw geld voor in de plaats kregen. De hele rest werd geblokkeerd, mitsgaders alle overige contante bezittingen. Maar de verdere maatregelen van de geldzuivering werden zo ingewikkeld, dat een gewoon mens er niet veel meer van begreep en lijdelijk afwachtte, wat er verder met zijn spaarduitje zou gebeuren, tenzij men bij bankier of belastingconsulent zijn licht wilde opsteken.

300 Van de ongeveer zes miljard gulden destijds geblokkeerde gelden zijn er gaandeweg bijna twee en een half miljard gedeblokkeerd of aan belastingen weggegaan. Verwacht wordt dat er verder nog anderhalf miljard aan de vermogensheffing ten offer zullen vallen, zodat ruim twee miljard gulden aan oud geldbezit nog werkelijk geblokkeerd zijn.

29 december 1945 **De Geldzuivering geslaagd**

310 BIJ wijze van Kerstverrassing heeft minister Lieftinck – is ooit een Nederlandsche Minister van Financiën zóó'n "pottekijker" in onze portemonnaies en tegelijkertijd zoo populair geweest? – medegedeeld, dat "de dam doorgestoken" is en dat per 1 Januari girale en vrije rekeningen gelijk gesteld zijn. Een mededeeling, die in breeden kring met vreugde door de radio zal zijn aangehoord, want vooral het feit, dat men niet contant kon "trekken" op den Postgirodiens heeft velen in de afgelopen maanden heel wat ongerief veroorzaakt.

Voor de geblokkeerde rekeningen echter ziet het er minder gunstig uit. Wel kan men daarvoor inschrijven op het Grootboek-1946, zoodat men nu 3 % rente maakt, maar de eerste jaren (hoogstens drie jaar) zijn deze saldi niet overdraagbaar. Dit treft individueel slechts een relatief klein aantal rekeninghouders, maar het gaat hierbij juist om groote bedragen. De regering bereikt daarmee het doel, een groot gedeelte van den overtolligen geldomloop te steriliseeren. Toch hopen wij, dat in voorkomende gevallen ontheffing zal worden verleend, want o.i. omvatten de gesteriliseerde bedragen saldi, die zeer goed voor den opbouw van het particuliere zakenleven kunnen worden gebruikt.

320 De Minister acht de geldzuivering geslaagd en er zullen niet veel Nederlanders zijn, die het niet met hem eens zullen zijn. Zij slaagde door de weloverwogenheid van de maatregelen, door de psychologisch zeer knappe wijze, waarop zij tegenover de groote massa gepropageerd werd en door de medewerking en discipline van het Nederlandsche volk. Dit neemt niet weg, dat de historieschrijver het geweldige experiment van de Nederlandsche geldzuivering eerst geslaagd zal noemen, indien men "ongelukken" zal weten te vermijden. Naar ons gevoel dreigen er in de toekomst nog gevaren, die slechts door nationale en internationale samenwerking vermeden kunnen worden. Wat de nationale samenwerking aangaat, dringen wij er bij het publiek op aan, gehoor te geven aan den slagzin: "Doe met schoon geld geen vuile dingen." Wat de 330 internationale samenwerking aangaat, denken wij aan de groote dispariteit in de prijzen in de verschillende West Europeesche landen. Honderden millioenen moet de

regeering bijleggen op het distributiepakket – komt hierin op korten termijn geen verandering, dan beteekent dit een wezenlijk gevaar voor de uiteindelijke resultaten van de geldzuivering.

340 Wij denken ook aan België. Het feit, dat de met zooveel ophef aangekondigde tolunie tusschen Nederland en België in de practijk nog geen begin van uitvoering gevonden heeft, is duidelijk en veelzeggend. Een tolunie impliceert gelijk prijsniveau en gelijke monetaire politiek in de landen, die partners zijn in de tolunie en daaraan ontbreekt nog vrijwel alles. Het is waarlijk geen enghartig chauvinisme als wij schrijven, dat België op monetair gebied van Nederland nog wel wat leeren kan. In ons land is de zaak monetair goed gefundeerd – maar wij beginnen een eiland te worden en dat laat de economische structuur van ons land met zijn overbevolking en zijn importbehoefte nu eenmaal niet toe.

350 DE regeering blijft consequent aan haar goedkoop geld politiek vasthouden. De rente op de Postspaarbank wordt verlaagd van het historische percentage ad 2.64 tot 2.16. Er zullen spaarcertificaten in omloop worden gebracht à 2½ %. Toch brengt het Rijk een offer door niet over te gaan tot conversie van de uitstaande 3½ % leeningen. Onder de huidige omstandigheden zou het zeer goed mogelijk zijn, over te gaan tot conversie in 3 %, misschien wel in 2½ % obligaties. Maar dit zou bijv. de levensverzekering-maatschappijen en de pensioenfondsen voor onoverkomelijke moeilijkheden plaatsen, zoodat voorloopig geen conversie van de uitstaande leeningen zal plaats hebben.

Waarschijnlijk zal deze beslissing een gunstigen invloed hebben op de koersontwikkeling van binnenlandsche obligaties en pandbrieven. Tegen het einde van den oorlog werd ter Beurze algemeen aangenomen, dat na den oorlog een stijging van den rentevoet en een daarmee gepaard gaande daling van obligaties plaats zou vinden. Nu doelbewust een goedkoop geld politiek gevolgd wordt, kan verwacht worden, dat de obligatiemarkt een goed figuur zal slaan.

1 maart 2001 **Tientje van Liefstinck**

360 Door middel van het tientje van Liefstinck probeerde de Nederlandse regering vlak na de Tweede Wereldoorlog het enorme probleem van het zwarte geld aan te pakken. De Nederlandse economie bevindt zich in mei 1945 aan de rand van een monetair failliet. Vijf jaar lang is Nederland systematisch leeggeroofd. De bezetter betaalde zijn uitgaven via een welhaast onbepaalde uitgifte van waardepapier, het land is overstroomd met geld. De geldvoorraad is van 1 miljard in 1940 tot 5.6 miljard gestegen. De inflatie dreigt het toch al geknakte land nog verder te ontwrichten en de zwarte markt bloeit als nooit tevoren.

370 Er is niet alleen veel te veel geld in omloop (circa vier keer zoveel als de economie aankan), ook de zwarthandelaren die gigantische oorlogswinsten hebben gemaakt moeten worden aangepakt. Al tijdens de oorlog worden in het diepste geheim plannen gesmeed, zodat direct na de bevrijding een enorme en tot op heden ongeëvenaarde geldzuivering kan beginnen. Een operatie die door de eerste naoorlogse minister van Financiën, Pieter Liefstinck, liefkozend 'Het Grote Veldtochtsplan' wordt genoemd..

Advies aan iedereen die koffers of sporttassen vol zwart geld onder zijn bed heeft staan. Probeer ze te lozen voordat de euro wordt ingevoerd. Diamanten, schilderijen, Chinese vazen; er zijn genoeg manieren om van je guldens af te komen. Investeren in kostbaarheden kan een hoop problemen voorkomen, want wie met f.25000,- of meer in contanten bij de bank aankomt, is verplicht zich te legitimeren.

380 De bank moet zulke transacties aangeven bij het 'Meldpunt Ongebruikelijke Transacties'. Rond de omschakeling naar de euro, eind van dit jaar, zou het aantal meldingen wel eens spectaculair kunnen toenemen – tenzij de zwarthandelaars hun luxeprobleem op tijd hebben opgelost.

Dat laatste is wel waarschijnlijk. Ook bij de vorige grootscheepse wisseloperatie die Nederland kende, waren de meeste zwarthandelaren de fiscus te slim af. Dat was de operatie die onlosmakelijk verbonden is met de bedenker ervan, de econoom Piet Liefstinck, die nog altijd voortleeft dankzij het "Tientje van Liefstinck". Dat tientje wordt wel vergeleken met de Zalm-kit: het setje euromunten dat straks iedere inwoner krijgt uitgereikt, maar tussen beide saneringsoperaties zijn toch meer verschillen dan overeenkomsten.

390 Liefstinck, sinds 1934 hoogleraar economie aan de Economische Hoogeschool in Rotterdam, brengt de oorlog door in gevangenschap als politiek gijzelaar. In het gevangenenkamp Sint Michielsgestel hebben de elite-gijzelaars alle vrijheid, zolang ze het kamp maar niet verlaten. Liefstinck besteedt zijn tijd nuttig en geeft in het kamp lezingen over economie. Een van zijn kampgenoten, de latere PvdA-fractievoorzitter Van der Goes van Naters, herinnert zich: "Hij was een echte professor. Hij nam die lezingen zeer ernstig op en vond het zijn heilige taak om de mensen droog, zakelijk en zonder opsmuk maar wel zeer correct voor te lichten. Hij leefde voor zijn vak. Voor de rest was het eigenlijk een hele saaie man, geen lol mee te beleven. Hij was nooit positief en dacht altijd dat het nóg slechter kon. Deze instelling leverde hem de bijnaam Piet

Paniek op."

400 Tussen de bedrijven door schrijft Lieftinck een handboek over de geldtheorie. De loop van de oorlog voert hem langs vele kampen, maar hij ziet kans overal te werken aan het manuscript, dat hij vijf jaar met zich meezeult in een gedeukt Verkade-blik. Per dag schrijft hij een halve pagina. Zijn 'Inleiding tot de Geldtheorie' is klaar op 30 april, de dag dat hij door de Russen wordt bevrijd in kamp Neu Brandenburg. Nog geen twee maanden later wordt hij beëdigd als minister van Financiën in het eerste naoorlogse kabinet. Hij krijgt carte blanche om zijn geldzuiveringsplannen door te voeren.

Op 6 juli 1945, Lieftinck is net twee weken minister, worden alle biljetten van honderd gulden als een donderslag bij heldere hemel ongeldig verklaard. Alle 410 honderdjes kunnen naar de bank gebracht worden, waar ze voor onbepaalde tijd op een geblokkeerde rekening worden gezet. Wie niet kan bewijzen, dat hij het geld op eerlijke wijze heeft verkregen, kan naar zijn geld fluiten en kan bovendien rekenen op een proces tegen zwarthandel. Het is een vérgaande maatregel. Normaal gesproken dient de aanklager aan te tonen dat een verdachte schuldig is. Bij de geldzuivering geldt echter een omgekeerde bewijslast: 'schuldig, tenzij bewezen onschuldig'. De inname van de honderdjes is nog maar het begin. Als volgende stap in het Grote Veldtochtsplan wordt op 26 september 1945 al het Nederlandse papiergeld in één klap ongeldig. Tegelijkertijd worden alle banktegoeden bevroren. Iedereen krijgt een week de tijd om zijn geld naar de bank te brengen. Alles wordt geregistreerd, inclusief de 420 inhoud van de kluis, effecten, buitenlands deviezenbezit, nieuwe levensverzekeringscontracten en onlangs afgesloten hypotheeken. Alleen het muntgeld blijft buiten de zuivering. Salarissen worden die week niet uitbetaald om het systeem niet in de war te gooien; de week daarop zijn de loonzakjes dubbeldik.

Een week lang, van 26 september tot 2 oktober, moet iedereen rondkomen van precies hetzelfde bedrag: het beroemde Tientje van Lieftinck. Heel even heerst er totale economische gelijkheid in Nederland. Over dat Tientje bestaan nogal wat 430 misverstanden. Ten eerste: het wás helemaal geen tientje, het waren vijf biljetten van een gulden en twee van een rijksdaalder. Bewust was ervoor gekozen het geld niet in één biljet uit te keren, maar in verschillende coupures omdat niemand anders wisselgeld zou hebben. Een ander misverstand is dat het Tientje een gift zou zijn, zoals de Zalmkit met euro's die elke Nederlander in december krijgt. Alleen wie tien gulden aan oud geld kon inleveren, kreeg er tien gulden in nieuwe bankbiljetten voor terug.

Lieftinck verdedigt de drastische maatregelen in het bioscoopjournaal: "Geldzuivering is niet alleen nodig om zwarte winsten op te sporen en om diegenen die zwarte winsten hebben gemaakt te treffen, maar ook omdat wij, na vijf jaar van Duitse afpersing, zo 440 berooid zijn als niemand voor mogelijk kan houden. (...) Beperking van de geldomloop moet verhinderen dat door een overmaat van geld niet loyale elementen de beschikbare goederen aan de markt onttrekken, waarbij mensen met kleine vaste inkomens worden gedupeerd."

Historicus Hein Klemann doet op het NIOD onderzoek naar zwarthandel tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij vertelt dat de maatregelen een enorme indruk maakten: "Het was een schok, want echt iedereen had zich tijdens de bezetting bezig gehouden met zwarte handel, maar slechts een kleine minderheid had zich schandalig verrijkt. Vanaf het begin was er een zwarte markt waarop iedereen actief was. Het was eigenlijk niet mogelijk om zonder zwarte handel de oorlog door te komen". In de eerste jaren gaat het voornamelijk om de luxere voedingsmiddelen. Fruit, zuivel en vlees, als 450 aanvulling op het voedsel in het gewone, legale circuit. Deze kleinschalige handel wordt door de bezetter gedoogd. Klemann: "Eigenlijk was de mogelijkheid om op de zwarte markt te handelen een smeermiddel. Als je mensen op een rantsoen zet maar je geeft ze nog een mogelijkheid voor een uitweg, dan wordt het acceptabeler om dat strikte rantsoen te handhaven".

In de hongerwinter verandert het karakter van de zwarte markt. Dan is er niet alleen aan luxe goederen, maar echt aan alles gebrek. De schaarste is zo groot, dat 40 tot 45% van het voedsel op de zwarte markt wordt verhandeld, vaak tegen woekerprijzen. Het zijn gouden tijden voor 'OW ers', de Oorlogswinstmakers. Zo kan een mud tarwe (80 kilo) in de hongerwinter vierduizend gulden opbrengen, tweemaal het jaarsalaris van een fabrieksarbeider. Hetzelfde mud tarwe is ook te koop in ruil voor een 460 'maatkostuum in goede staat', blijkbaar op de zwarte markt evenveel waard als vierduizend gulden. Boeren in de Randstad, die hun inkomen in de eerste jaren van de oorlog al hadden zien verdubbelen, kunnen het in de hongerwinter zelfs verdrievoudigen.

Hoewel Lieftinck via de radio dreigend verkondigt: "Aan hen die hun geld op onoirbare wijze hebben verkregen, laat ik niet de minste illusie", lijkt het er op dat veel profiteurs de dans weten te ontspringen. Via Radio Oranje worden oorlogsprofiteurs al gewaarschuwd, dat ze na de oorlog op flinke straffen kunnen rekenen. Een geldsanering in België, in de zomer van 1944, neemt de resterende twijfel weg. Wie nog zwart geld

470 heeft doet er alles aan het zo snel mogelijk kwijt te raken. Goud, sieraden, land, huizen: er ontstaat een enorme vlucht in kapitaalgoederen. Een boer wit zijn geld door een stier te kopen voor f.25.000,-, honderd maal de reële prijs. Een Haarlemse boekwinkel biedt de mogelijkheid om in te tekenen op de grote Winkler Prins Encyclopedie, waarvan het laatste deel pas ver in de jaren 50 zal verschijnen, maar die wel vooraf betaald kan worden.

Klemann: "Ik kan me niet voorstellen dat een slimme econoom als Lieftinck niet heeft gezien hoe de mensen in de oorlog al bezig zijn geweest te anticiperen op wat er ontegenzeggelijk aan zat te komen. Het zou kunnen dat hij de nadruk heeft gelegd op de aanpak van de oorlogsprofiteurs omdat een grote, nationale economische reddingsactie anders niet zoveel steun gekregen zou hebben." Mocht Lieftinck toch nog in een verrassingseffect geloven, vanaf de inname van de honderdjes weet echt iedereen dat

480 het ernst is met de geldzuivering.

Historicus Hein Klemann doet op het NIOD onderzoek naar zwarthandel tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij vertelt dat de maatregelen een enorme indruk maakten: "Het was een schok, want echt iedereen had zich tijdens de bezetting bezig gehouden met zwarte handel, maar slechts een kleine minderheid had zich schandalig verrijkt. Vanaf het begin was er een zwarte markt waarop iedereen actief was. Het was eigenlijk niet mogelijk om zonder zwarte handel de oorlog door te komen". In de eerste jaren gaat het voornamelijk om de luxere voedingsmiddelen. Fruit, zuivel en vlees, als aanvulling op het voedsel in het gewone, legale circuit. Deze kleinschalige handel wordt door de bezetter gedoogd. Klemann: "Eigenlijk was de mogelijkheid om op de

490 zwarte markt te handelen een smeermiddel. Als je mensen op een rantsoen zet maar je geeft ze nog een mogelijkheid voor een uitweg, dan wordt het acceptabeler om dat strikte rantsoen te handhaven".

In de hongerwinter verandert het karakter van de zwarte markt. Dan is er niet alleen aan luxe goederen, maar echt aan alles gebrek. De schaarste is zo groot, dat 40 tot 45% van het voedsel op de zwarte markt wordt verhandeld, vaak tegen woekerprijzen. Het zijn gouden tijden voor 'OW ers', de Oorlogswinstmakers. Zo kan een mud tarwe (80 kilo) in de hongerwinter vierduizend gulden opbrengen, tweemaal het jaarsalaris van een fabrieksarbeider. Hetzelfde mud tarwe is ook te koop in ruil voor een

500 'maatkostuum in goede staat', blijkbaar op de zwarte markt evenveel waard als vierduizend gulden. Boeren in de Randstad, die hun inkomen in de eerste jaren van de oorlog al hadden zien verdubbelen, kunnen het in de hongerwinter zelfs verdrievoudigen.

Hoewel Lieftinck via de radio dreigend verkondigt: "Aan hen die hun geld op onoirbare wijze hebben verkregen, laat ik niet de minste illusie", lijkt het er op dat veel profiteurs de dans weten te ontspringen. Via Radio Oranje worden oorlogsprofiteurs al gewaarschuwd, dat ze na de oorlog op flinke straffen kunnen rekenen. Een geldsanering in België, in de zomer van 1944, neemt de resterende twijfel weg. Wie nog zwart geld heeft doet er alles aan het zo snel mogelijk kwijt te raken. Goud, sieraden, land, huizen: er ontstaat een enorme vlucht in kapitaalgoederen. Een boer wit zijn geld

510 door een stier te kopen voor f25.000,-, honderd maal de reële prijs. Een Haarlemse boekwinkel biedt de mogelijkheid om in te tekenen op de grote Winkler Prins Encyclopedie, waarvan het laatste deel pas ver in de jaren 50 zal verschijnen, maar die wel vooraf betaald kan worden.

Klemann: "Ik kan me niet voorstellen dat een slimme econoom als Lieftinck niet heeft gezien hoe de mensen in de oorlog al bezig zijn geweest te anticiperen op wat er ontegenzeggelijk aan zat te komen. Het zou kunnen dat hij de nadruk heeft gelegd op de aanpak van de oorlogsprofiteurs omdat een grote, nationale economische reddingsactie anders niet zoveel steun gekregen zou hebben." Mocht Lieftinck toch nog in een verrassingseffect geloven, vanaf de inname van de honderdjes weet echt iedereen dat

520 het ernst is met de geldzuivering.

29 oktober 1947 **Gerritje van Donselaar vindt f22.000**

Zonderling stopte koektrommeltje met bankpapier in provisiekast
Maar sindsdien was er geldzuivering...

(Van een eigen verslaggever). De zeventienjarige Gerritje van Donselaar, de dochter van een landarbeider uit Ede, heeft de vorige week in een gat in de bodem van een provisiekast 22.000 gulden aan oude bankbiljetten gevonden. Vermoedelijk is het bedrag daar verstopt door een oude zonderling, boer Top, die in hetzelfde huis zijn laatste levensdagen sleet en er de 30e Juni 1946 stierf.

530 De landarbeider Van Donselaar woont met zijn vrouw en zes kinderen in een klein kraakzindelijk huisje aan de Telefoonweg te Ede. "Ik hielp mijn moeder bij het schoonmaken van de kast", vertelt Gerritje. "We hadden schoon papier op de schappen gelegd en begonnen alles er weer in te zetten. Er waren ook nog een paar stukken zeep, die ik op moest bergen, en toen zag ik dat gat in de bodem. Ik stopte ze daar in, maar moeder zei, dat het niet kon, omdat er ook eten in de kast stond. Toen ik ze er weer uit haalde voelde ik iets hards. Ik haalde het omhoog. Het was een

koektrommeltje, helemaal stoffig en vol spinnewebben. "Moeder heb je hier een trommeltje staan?" vroeg ik. "Nee kind", zei moeder"...

540 Gerrit Top, die in de zomer van 1946 stierf, was een bekende figuur in Ede. Iedereen wist, wie hij was, maar niemand kende hem, want hij leefde eenzaam met zijn vrouw Steintje op zijn oude boerderij aan de Lunterse weg. Hij sprak met niemand en had geen aanloop. Dag in dag uit stond hij op zijn veertien bunder land, waarop hij was geboren en waar hij nooit van af kwam. Hij wilde van geen mechanisatie weten en dreef alleen met een halfwas knechtje een boerenbedrijf, dat thans, nu het gemechaniseerd is, aan twee knechts en een meid werk verschaft. Een stugge zwijger, die nooit geld uitgaf en altijd werkte.

Die 22.000 gulden moet hij beetje bij beetje hebben overgelegd in de magere jaren van voor 1939, want bij het begin van de oorlog had hij zich al teruggetrokken in het landarbeidershuisje aan de Telefoonweg. Hij stierf aan kanker en nam het geheim mee in het graf.

550 **Waardeloos?**

"Het zijn prachtige gladde bankbiljetten zonder één kreukje", zegt de candidaat-notaris, die de erfenis van wijlen Gerrit Ton regelt. "Maar zij zijn verloren en de na-inlevering is gesloten. Mocht het toch nog lukken het geld voor nieuwe bankbiljetten in te wisselen, dan vervalt een groot deel wegens belastingontduiking aan de fiscus, terwijl bovendien hoge successierechten moeten worden betaald. Het weinige, dat over blijft, zal worden verdeeld onder 48 erfgenamen, want Steintje Top-Luttinkhuizen is de vorige maand ook gestorven."

"Wat kunnen wij er aan doen, dat de oude biljetten niet omgewisseld zijn?" mokken de erfgenamen. "Hadden we het maar geweten! Zonde van het geld!"

560 De oude Gerrit Top had het geheim van de schat, waarvoor hij zijn leven lang had gezwoegd, zelfs niet aan zijn vrouw toevertrouwd. De erfgenamen zijn nog naar het huisje van de landarbeider Van Donselaar geweest, en hebben het van de nok tot de kelder onderzocht. "Want er is meer!" zeggen ze. "Zijn zilvergeld heeft hij natuurlijk ook verstopt!"...

"Als het er is, kunnen ze het krijgen", zegt moeder Van Donselaar, die in haar strikte eerlijkheid onmiddellijk na het vinden van het trommeltje naar de notaris is gegaan, zonder zelf de inhoud te onderzoeken.

"Daar ben ik niet beter om, maar ik slaap ten minste rustig", is haar mening.

Emigratie

570 11 januari 1939 **GRUBBENVORST [...]**

Vervolgens verkreeg kapelaan Slots 't woord, die zou spreken over emigratie en kolonisatie. Nederland, aldus spr., heeft relatief genomen steeds een te groot aantal landbouwers gehad, Zuid-Limburgsche boeren emigreeren naar Duitschland en omstreeks de 80er jaren trokken velen naar Canada. Spreker verklaart hoe 't kwam dat deze emigratie naar Canada tot mislukking gedoemd was.

580 Emigratie is noodzakelijk. Wij hebben te veel boeren, speciaal in Limburg en Brabant of te weinig cultuurgrond. 't Leger van jonge boeren, die een eigen bedrijf zoeken, stijgt onrustbarend. Waar moet de oplossing voor dit belangrijk probleem gezocht worden? De Wieringermeer is iets voor enkelen, de Peelontginning is iets voor enkele honderdtallen in de toekomst, ook de ontgonnen bosch- en heidegronden zijn geen oplossing voor de duizenden, die iets zoeken. Er wordt gewezen op de nadeelen, welke verbonden zijn aan emigratie naar Frankrijk. Tenslotte vraagt het koloniaal leven nog jongens, doch de conclusie is, dat emigratie naar A.B.C. Staten Zuid-Amerika de oplossing bij uitstek is.

590 Dan vertelt de spreker hoever de plannen gevorderd zijn. Met steun der Nederl. Regering wordt grond aangekocht, en onder deskundige leiding brengt 'n aantal jonge boeren er een proefjaar door. Aan de emigranten worden eischen gesteld, zoodat alleen degelijke boeren worden toegelaten. Na een jaar zijn ze ingewerkt, en wordt gezorgd voor een eigen boerderij met pl.m. 50 H.A. grond. Dan wordt er een complete kolonie gesticht, een gemeenschap, een dorp. Dit dorp bestaat dan uit boerengezinnen, terwijl ook aan middenstanders als winkeliers, meubelmakers, bakkers, schoenmakers, enz. de gelegenheid wordt gegeven zich daar te vestigen. Het wordt een Limburgsch dorp met eigen onderwijzers enz., terwijl een Limburgsch priester van dat dorp een ideale parochie zal maken. Vervolgens gaf spr. bijzonderheden over Zuid-Amerika, speciaal over Brazilië, zooals de oppervlakte, de bewoners, de bodem en industrie; over de tegenwoordige toestand op landbouwgebied, over de behoeften. De Braziliaansche regeering ziet graag Nederlandsche boeren emigreeren, wij beginnen er met graanbouw, doch breiden het bedrijf uit met veeteelt en kippenhouderij. Hoeveel wordt er uitgekeerd voor werkverschaffing, kleine boerensteun, terwijl emigratie een blijvende oplossing is. 't Is een uitkomst van vele intellectueelen en handdrijvenden

600 middenstanders, vaklui, afzetgebied voor Nederl. industrie enz. Hoofdzaak is: de boeren vinden 'n eigen bedrijf en de mogelijkheid een eigen gezin te stichten.

Op interessante wijze verhaalt spreker over 't toekomstige leven in Brazilië met zijn lief en leed, het verkeer, temperatuur, ontspanning, behuizing, enz. Spreker besluit met te wijzen op 't verlangen van de jonge boer en boerin om een gezin te stichten. In huisgezin, kerk, organisatie zijn zij voorbereid tot dat ideaal. Die mogelijkheid zal aan velen echter in Limburg niet gegeven worden, omdat bij de boer 't huwelijk afhankelijk is van 't bedrijf. Daarom moeten wij de emigratie met alle krachten bevorderen.

610 18 januari 1954 **Emigratie naar Canada**

Gerekend naar de enorme belangstelling die er bestond voor de Zaterdagmiddag gehouden provinciale voorlichtingsvergadering van de Christelijke Emigratie Centrale telt Friesland nogal wat adspirant-emigranten. De Harmoniezaal was stampvol.

De emigratie-attaché voor Canada in Nederland, de heer A. A. Ewen vertelde, dat op het ogenblik een 80.000 Nederlanders in Canada wonen en er zich wel thuis voelen. Velen hebben al successen geboekt, sommigen zijn al weer in Nederland terug geweest. De heer Ewen hamerde er op, dat goede kennis van het Engels eerste vereiste is en dat het van veel belang is dat iemand die bijvoorbeeld als boer of boerenknecht emigreert in dit vak blijft. Op het ogenblik is het vrij moeilijk om grotere gezinnen te

620 plaatsen, maar laat dan de grote zoon of dochter vooruitgaan. Canada kan dit jaar een onbeperkt aantal bonafide boeren tussen 18-45 jaar plaatsen. De keuringen zijn streng.

De heer T. Clossen, directeur van de Christelijke Emigratie Centrale vertelde enkele van zijn tijdens een recente reis door Canada opgedane ervaringen. Wij proberen de voorlichting aan emigranten zo goed mogelijk te doen zijn, aldus de heer Clossen, maar niettemin wordt ons nog wel eens iets gezegd in de zin van "ze hebben ons in Nederland nooit gezegd, dat hier in Canada geen braadslee is te krijgen..." De heer Clossen vertelde enkele feiten over de stormachtige ontwikkeling die Canada doormaakt en die veroorzaakt dat er een tekort aan goede werkkrachten is. Tenslotte werden nog

630 enkele films over Canada vertoond.

Kindermishandeling en uitbuiting

9 oktober 1924 **ERNSTIGE KINDERMISHANDELING DOOR PLEEGOUDERS.**

In April van dit jaar hadden de beide beklaagden J. J. B. en zijn vrouw Rosa M. P. toen wonende aan de Vestkant te Princenhage bij zich in huis gekregen een ongeveer 3-jarig jongetje, een onecht kind van een dienstbode, dat met de grootst mogelijk moeite verzwegen werd, daar deze anders haar betrekking kwijt zou raken.

Met dit kind sprongen de pleegouders op de liederlijkste manier om, wat wel blijkt uit de hier volgende getuigenverklaringen.

640 Juffrouw A. L. woonde in 't beneden huis schuin onder de bovenwoning der bekl. In April was 't kind bij de bekl. gekomen en na een maand begonnen de mishandelingen. Geregeld hoorde get. vrouw R. P. tegen 't kind schelden en dikwijls riep ze dan: Ik zal je doodslaan! Dadelijk daarna hoorde ze dan een geluid alsof een kind langdurig geslagen en getrapt werd en bemerkte ze duidelijk dat 't kind snikte.

Na een tijdje snikte 't kind niet eens meer bij de mishandeling en als 't toch een schreeuw gaf riep de vrouw. Hou je smoel!"

Als de man dan 's-avonds thuis kwam, vertelde bekl. aan hem wat er gebeurd was en ook dan hoorde ze weer een geluid van slaan en trappen. Dat alles hoorden de burens doordat de huizen zoo gehoorig zijn. De pleegouders verklaarden dat ze 't kind sloegen omdat het nog niet zuiver was.

650 De moeder van 't kind kwam eenmaal in de veertien dagen maar bracht geen verbetering in den toestand van de kleine.

Getuige juffrouw H. v. d. W., van wie de bekl. de bovenkamers hadden gehuurd, verklaarden dat bekl. eens bij haar was gekomen en gezegd had, dat hij 't kind zoo geslagen had, dat de blaren ervan in zijn handen stonden!

Terecht merkte de president op dat een dergelijk optreden beestachtig is tegenover een driejarig kind.

Maar de daarop volgende getuige, de dochter van juffr. de W. legde een verklaring af, die nog verschrikkelijker was. Hoewel de bovenkamers verhuurd waren aan de beide bekl. sliep zij toch boven. Naast hetgeen de vorige getuigen verklaard hadden

660 vertelde ze, dat op een nacht bekl. Rosina P. het driejarig kind in een teil koud water geheel naakt in de gang had gezet en 't daar zoo een half uur lang had laten staan, geheel ontkleed, terwijl ze zelf in de kamer bleven en niet naar 't kind om zagen. 't Kind stond te huilen en de getuige was er door uit haar bed gekomen, maar evenals de overige burens durfde ze zich niet met de zaak te bemoeien omdat ze bang was voor de beide bekl.! Deze hadden zelf ook een kind, dat ze wel niet mishandelden maar dat nooit buiten is geweest en dat ze moederziel alleen 's-avonds lieten liggen. Lang heeft dit wurmpje gelukkig niet geleefd.

Door geruchten kwam de zaak in Augustus ter oore van de politie, die onmiddellijk ingreep. Een arts die het kind onderzocht constateerde de volgende verwondingen:

670 Sporen van mishandeling aan de armen, onderhuidsche bloeditstortingen op voorhoofd en linkerarm, verwondingen aan 't linkerheupbeen, linkerheupbeenstreek, onderbuik en rug. Bij 't heiligbeen zat een met vocht gevuld gezwel, verder waren er op de rug verdikkingen die op te vatten waren als gevolgen van beenvliesontsteking. Volgens den arts waren al deze kwetsuren het gevolg van slaan of trappen en niet van vallen. Het kind is nu ondergebracht in 't St. Anna gesticht te Princenhage. De beide pleegouders zijn naar 't buitenland gevlucht. De eisch luidde 8 maanden gevangenisstraf. Uitspraak over 14 dagen.

1 mei 1924 **"ENFANTS MARTYRS"!**

680 (Ingezonden.)
 In een Limburgsch dagblad vond ik voor eenige dagen de twee volgende berichten:
"Ontaarde ouders. Door de politie te Heerlerheide werd heden een inval gedaan in een woning aldaar, tijdens afwezigheid der ouders.
 In een der vertrekken werd een dochttertje, aan een ketting vastgelegd, aangetroffen. Wegens mishandeling werd tegen de ontaarde ouders proces-verbaal opgemaakt."
"Mishandeling met doodelijken afloop, Nieuwenhagen. De Maastrichtsche rechtbank veroordeelde den 23-jarigen mijnwerker I. P. W., ter zake mishandeling den dood ten gevolge hebbende, tot twee jaar gevangenisstraf. De eisch was geweest vier jaar;
 690 beklagde had op 12 Januari het zoontje van zijn vrouw dat 8 maanden oud was, zoodanig met geweld op de borstkas gedrukt, de keel toegeknepen en op het hoofdje geslagen, dat het ventje aan de gevolgen overleed. Beklaagde bleef bij het hooren der straf onbewogen...
 Reeds lang heb ik in de bres willen springen voor de martelaartjes onder de kinderen. Destijds heb ik over kinderellende in de "Maasbode" geschreven, donkere toestanden in Duitschland belicht, en toen ook 'n waarschuwend woord van waakzaamheid voor ons land daarbij ingevlochten.
 Het bovenstaande bewijst, hoe diep wij in Nederland op dit triestig gebied van kindermishandeling reeds gezonken zijn. Uit het bericht van Nieuwenhagen wil ik concludeeren, dat de vrouw het zoontje vóór haar huwelijk had en zij nog niet lang
 700 met haar man getrouwd was. Dat kindje moet wel een doorn in het oog van dien 23-jarigen bruut geweest zijn, zooals dat zoo dikwijls is in analoge gevallen.
 Moet een hond afgemaakt worden, dan geeft men dat dier snelwerkend vergif of een kogel. Dit onschuldig kindje, dat verdwijnen moest, wordt de borstkas ingedrukt, geworgd en op zijn hoofdje geslagen, totdat het er aan sterft. Dat gebeurde bij ons in Nederland!
 Wat dit arm kindje te voren voor en kwellingen zal hebben te verduren vooraleer het vermoord werd; het is daar niet over na te denken...
 En toch! Moeten wij ons niet eindelijk bewust worden, dat het onze dure plicht is, de armste onder de arme kinderen, zooveel het in onze kracht is, te hulp te komen?
 710 Uit het courantenbericht zijn geen bewijzen te putten, dat de moeder van dat kindje medeplichtig was aan deze misdaad.
 Misschien, indien zij in hare courant eens iets gelezen had van eene vereeniging, die hulp brengt aan verstooten kindertjes en ze beschermen wil tegenover een ontaarde vader of moeder en dat die vereeniging ook in haar dorp of nabijgelegen stad een vertrouwd persoon heeft aangewezen, om speciaal de teere belangen van zulke arme kleinen te behartigen, mogelijk ware zij er heen gegaan om haar leed te klagen. Het kindje had misschien in een andere omgeving kunnen gebracht worden en ware dan niet zoo gruwelijk om het leven gekomen.
 Maar die vrouw heeft zoiets nooit kunnen lezen, wijl zulk een vereeniging in ons
 720 land niet bestaat.
 In Frankrijk en België bestaan sedert vele jaren de zoo goed werkende vereenigingen der "Enfants martyrs"...
 Willen wij eindelijk ook in Nederland ons bewust worden dat er veel leed en pijn van arme schepseltjes kan verzacht, gelenigd en voorkomen worden, indien wij maar van goeden wil tegenover deze kleinen zijn.
 Uit het feit, dat een kind aan den ketting gelegd wordt, is af te leiden, dat zulke ouders hun kinderen soms als dieren betrachten en dan ook zoo behandelen, maar ook nog wel veel erger, zooals gevallen bewijzen, die mij bekend zijn geworden en waarvan sommige te weerzinwekkend zijn, om ze in een courant te openbaren. De dossiers der
 730 rechtbanken weten ervan te verhalen.
 Laten wij toch eens klaar zien en naar de stem van ons hart luisteren. Het aantal kinderen en kindertjes, dat gekweld en gepijnigd wordt, (en soms op infernale wijze, opdat de justitie geen directe bewijzen in handen zou krijgen), is talloos.
 De kwellingen en angsten, welke zulke schepseltjes te doorstaan hebben, duren soms lang, zeer lang, ja, er zijn gevallen, dat er jaren voorbij gingen, vooraleer de dood een einde aan zoo'n beklagenswaardig bestaan kwam maken.
 Dikwijls heb ik mij afgevraagd, of er in vele gevallen geen hulp aan die arme kleinen

740 had kunnen gebracht worden? Zouden de burenen geheel onkundig zijn gebleven, van wat zich daar binnenshuis afspeelde? Heeft men in de school nooit iets gemerkt? Er zijn gevallen, dat velen weten, dat een kind op de gruwzaamste wijze behandeld wordt en er toch niemand gevonden wordt, die zoiets aan de een of andere bevoegde autoriteit mededeelt.

Ik weet van een recent geval in Frankrijk, waar een meisje van 9 jaar door ontbering en mishandelingen langzaam tot sterven gebracht werd; velen wisten ervan, "mais personne n'osait rien dire à la gendarmerie."

Gij, hoogstaande vrouwen en mannen van Nederland, komaan en springt in de bres voor het gemartelde kind. Zouden wij in ons Holland niet klaar kunnen krijgen, wat in België en Frankrijk reeds lang mogelijk was?

750 Alle gezindten, alle standen kunnen tot weldoen zich hier de hand reiken.

Gij allen, die meehelpen wilt, om dit ideaal te bereiken, zendt mij als adhaesiebetuiging uw naamkaartje.

Bij genoegzame ondersteuning kon bijv. in Amsterdam eene vergadering belegd worden, waar het verdere besproken werd, en daden konden gesteld worden. Zou mijn bede om hulp en bescherming voor de arme kleinen zijn, als de stem van een roepende in de woestijn?

Roermond, April 1924.

MATHIEU OOR.

Mag ik vriendelijk allen Hollandschen bladen verzoeken, 't bovenstaande wel te willen overnemen, waarvoor bij voorbaat mijn diepsten dank.

760 15 mei 1924 **"Enfants martyrs!"**

Geachte Redactie.

De vele en zoo hartelijke betuigingen van adhesie en toezegging van ondersteuning, welke mij van heinde en verre gewesten, naar aanleiding van mijn artikel onder bovenstaanden alarmkreet, geven mij de hoop, dat er tenslotte eene hulpactie voor de allerarmste kinderen kan tot stand komen.

Aan allen, welke mij hunne instemming betuigen, mijn diepgevoelden dank.

770 De kantteekeningen op mijn artikel, welke mr. R. V. in de "Limburger Koerier" van 7 j.l. heeft ingezonden, zijn een praktische sympathiebetuiging. 't Is een gezond ingaan op de kwestie, waar hij zegt: "Mocht het voorstel-Oor over het geheel steun vinden, dan zal het toezicht op minderjarigen in verband met de voogdij, nader moeten worden herzien.

Dan zal ook onze scherpzinnige en welwillende-Minister van Justitie zeer zeker meewerken".

Zeer veel waarde hecht ik o.a. aan die adhesiebetuiging van het algemeen Mijnerwerkersfonds van de steenkolenmijnen in Limburg en hare belofte: "Voor zoover zulks op den weg van onze instelling ligt, zullen wij gaarne medewerken tot het bereiken van het door U beoogde doel."

Ik ben gelukkig daarvoor voor vele kindertjes en hunne moeders in de Mijnstreek.

780 Het vraagstuk der kindermishandelingen strekt zich uit over een zeer breed terrein en alleen zij, welke gelegenheid hadden, zich meer ingaand op dit luguber gebied te bewegen, kunnen het gedeeltelijk overzien. Ik heb b.v. meer dan eens gelezen, dat een vader voor kindermishandeling voor het gerecht had gestaan, maar wegens gebrek aan de noodige bewijzen had moeten vrijgesproken worden. Kan men zich indenken, in de toestanden, van zoo'n huisgezin, wanneer die vader waarschijnlijk met een gevoel van wraak na die gerechtszitting daar terugkeert?

Laten wij ons goed in de situatie verplaatsen en ons dan eens afvragen: Wat moet er in zoo'n huisgezin vooraf zijn gegaan, vooraleer de man voor de rechtbank gebracht werd? Hoe zal het daar in de toekomst toegaan?

790 Zou in zoo'n huisgezin door den waren persoon niet veel hulp en verbetering kunnen gebracht worden?

En in het geval, dat zoo'n man veroordeeld wordt; hij na de gevangenisstraf met wrok in zijn binnenste bij vrouw en kinderen terugkeert! Is de voogdijraad bij machte, daar steeds een oog in het zeil te laten houden, en allen te beschermen, die hulp dan dubbel noodig hebben? Ook de vrouw? Ook de heel kleine kindertjes?

Hoe het in sommige gezinnen soms uit moet zien, voelde ik uit een proces, dat tegen zoo'n onverlaat in België voor een paar weken gevoerd werd.

800 De vrouw was ook als getuige gedagvaard. Toen zij door den President der Rechtbank naar voren geroepen werd, om verhoord te worden, en haar man in de beklagdenbank zag, was dat arme mensch zóó angstig, wilde niet naar voren treden en kon niet spreken. Ten slotte liet de president de man tot na het getuigenverhoor der vrouw wegvoeren.

Toen de man verwijderd was, werd de vrouw kalmer en beantwoordde rustig de haar gestelde vragen.

Laten wij ook niet vergeten, dat de wet zeer ver gaat, inzake het vaderlijk tuchtigingsrecht en er veel gebeuren moet, vooraleer de politie ingrijpt.

- In een ergerlijk geval van kindermishandeling is een vader vrijgesproken, wyl hij als grond der "bestraffing" opgaf, dat het kind des nachts niet zindelijk was!
- 810 Een vriend, die voor zijn zaak sedert jaren de heele provincie Limburg met zijn auto bereist, zei mij, sprekende over mijn artikel: "Honderden gevallen zijn mij onder de ooren gekomen, waar kinderen direct slecht behandeld werden." Het was hem gebleken, dat het in de meeste gevallen voorkinderen waren.
- Een fabrikant uit de omstreken van Roermond, bezocht mij, en beval zich con amore als vertrouwensman aan, bij eventueele oprichting eener vereeniging als door mij bedoeld, want, zoo voegde hij erbij: "Op dat gebied is er nog heel veel te doen, evengoed op de dorpen, als in de steden".
- Schriftelijk kreeg ik veel toezegging, om voor de goede zaak als vertrouwenspersoon werkzaam te willen zijn.
- Als bij intuïtie hebben de Hollandsche vrouwen gevoeld, dat er een terrein is betreden, waar zij veel te betreuren en veel te verdedigen hebben.
- 820 In grooten getale heb ik hunne adhaesiebetuigingen ontvangen...
- Kindermishandelingen gaan werkelijk in zeer vele gevallen gepaard met mishandelingen der moeder en soms op de meest beestachtige wijze. Er gebeurt op dit gebied meer droevigs en er wordt veel meer geleden, dan de allermeeste menschen ook maar kunnen vermoeden.
- In een van de vele gevallen, mij bekend, heeft een slager (drinker) in N.-Brabant, die zijn kinderen veel mishandelde, zijn zwakke vrouw meermalen een koord om den hals geworpen, haar aan een vleeschhaak opgetrokken en dan op en afgetrokken, tot ze blauw werd. Dan mocht ze weer bijkomen. Die vrouw is van kommer en ellende gestorven.
- In een ander geval – hier was het een z.g. "nette familie", – mishandelde en martelde 830 de vader de kinderen, – die lief en hoogst intelligent waren, – zoo onmenschelijk, dat hij tenslotte tot 15 maanden gevangenisstraf is veroordeeld geworden.
- De vrouw, een braaf, zachtmoedig mensch (ik ontmoette haar een paar maal) werd als een hond geslagen. De onmenschelijke wreedaardigheid, waarmede, kinderen soms behandeld worden, heb ik op weerzinwekkende wijze leeren kennen, uit een proces, dat zich in Duitschland heeft afgespeeld.
- Hier hadden een man en een vrouw een meisje van 7 jaar (onecht kind der vrouw) in het midden van den winter met niets gekleed dan een hemdje meermalen des nachts opgesloten in een hol met steenen vloer.
- 840 Eens hadden ze dat arme kind onder martelingen gedwongen, zijn eigene excrementen op te eten!
- Na den dood van het kind zijn die onmenschen eerst aangeklaagd en gelukkig ook zwaar gestraft geworden. De martelingen hadden jaren geduurd.
- Nog meer ergerlijke gevallen in ons land voorgekomen, wil ik hier niet publiceeren. Sapienti sat...
- Genoeg van dit walgelijke, laten wij aan het werk gaan en probeeren, een dam daartegen op te werpen.
- Hoe moet dat geschieden?
- Practisch sta ik nog alleen, en alleen kan ik niets. Met hen, die van goeden wil zijn, wil ik werken, om hulp te brengen aan de hulpbehoevendsten onder ons.
- 850 Gij Hollandsche vrouwen, aan het front!
- Gij Dames-Afgevaardigden, in de Tweede en Eerste Kamer! Roept de Regeering wakker, opdat de wetten, indien noodig, herzien worden ten gunste der totaal verlatenen.
- Gij allen, die mij uwe hooggewaardeerde adhesiebetuigingen toezondt; propageert onze actie, opdat, wanneer wij zouden komen tot een vergadering te Amsterdam, het bewijs geleverd worde, dat velen in den lande gewild zijn, op te komen ter verdediging van het leven en de rechten der armste kinderen in Nederland.
- Ik heb den bal opgeworpen, moge hij door edele en sterke handen worden opgevangen!
- Roermond, Mei '24.
- MATTHIEU OOR.
- 860 Mag ik allen Hollandschen bladen vriendelijk verzoeken, ook het bovenstaand wel te willen overnemen, waarvoor bij voorbaat mijn beleefden dank.

26 september 1921 **Kinderhandel**

De ZeerEerw. Heer A. A. Damen, Professor aan het Seminarie te Hoeven schrijft in De Tijd het volgende:

- 870 "In October des vorigen jaars verhaalde Roermondsche Mathieu Oor: "In Duitschland wordt openlijk kinderhandel gedreven. Onechte kinderen worden soms direct of kort na de geboorte aan vreemde vrouwen overgedaan, die een som geids uitbetaald krijgen, niet om dat wichtje op te voeden, maar om er voor te zorgen, dat moeder of familie er nooit meer last van hebben. Dikwijls wordt reeds vóór de geboorte het te verwachten kindje verhandeld. Voor de vrouwen in kwestie is dit de kostwinning. Het volk noemt ze "Haltefrauen" en de arme kindertjes "Haltekinder". Sterft zoo'n kindje na niet al te langen tijd, dan is dat geld gauw verdiend geweest. Staan we hier midden in het

heidendom! Door de opvallend vele sterfgevallen onder deze arme schepseltjes, is de naam "Engelmacherinnen" ontstaan. Dat zegt genoeg. Het gebeurt ook dat zoo'n vrouw, die b.v. 100 gulden heeft gekregen om zoo'n kindje te nemen, dat dadelijk aan een andere vrouw voor 50 gulden weer overdoet en dus netto 50 gulden heeft verdiend! Er zijn vrouwen, die meerdere van zulke arme – in zekeren zin ter dood veroordeelde – kindertjes bij zich nemen. In een geval uit Konigswinter, dat voor de rechtbank behandeld werd, kwam het aan het licht, dat dit wijf zeven kindertjes tegelijk "in Pflege" had. De vele sterfgevallen onder deze kindertjes brachten haar in de gevangenis. De intermediaries voor zulke schandpraktijken zijn de ... couranten; zelfs groote bladen doen daaraan mee. Dagelijks en bij massa's vindt men in die bladen kleine sterk ingekorte veilandadvertenties en onder zulke "Halte-frauen" heeft men er voor den beteren ook voor den minder gegoeden stand."

880 Blijkbaar had schrijver, wat Nederland aangaat, in dezen geen ondervinding immers weifelend en waarschuwend, luide 't:
 "Hoe ziet het er in ons land met deze arme kleine verstootelingen uit?" maar even blijkbaar werd het als voor Nederland geldend opgevat door mev. Steenhof-Smulders, die den publicist schreef: "Meer de aandacht op deze ellende te vestigen, moet ongetwijfeld toch iets uitwerken."

890 En inderdaad ook voor Nederland geldt van bovenvermelde wanproducten meer den menigeen durft te vermoeden. Niet zonder vasten grond onder de voeten durfde ondergeteekende kort geleden positief neer schrijven: "er wordt in onechte kinderen... handel gedreven", en wat verder: "o aberratie, in blanke goede trouw nemen katholieke bladen daarheen voerende advertenties op". Zelf heb ik in niet al te hoog staande wijken meer dan één onecht kind aangetroffen, dat door z'n lichtzinnige moeder met betaling van eenig afkoopgeld was achtergelaten bij een kostvrouw; meer dan eens ben ik getuige geweest, hoe, onder bedreiging het kind anders naar het Leger des Heils te brengen, R.-K. liefdadigheidsinstellingen door ongehuwde moeders, die

900 het eigenlijk niet waard waren, werden gedwongen tot steun; en algemeen bekend is het, dat bedelaarsters wél graag een schreiend kind op den arm hebben, om zoo zekerder te zijn van succes. Of... wil men nog nadere bewijzen? Zelf heb ik het meegemaakt, dat een advocaat-practizijn, aan wien een ongehuwde moeder de behartiging harer belangen in verband met de wet op het onderzoek naar het vaderschap had opgedragen, de zaken zóó wisten te leiden, dat (buiten weten van de cliënte) het geding niet aanhangig werd, omdat de vermoedelijke vader (om de schande eener rechtsovertuiging te voorkomen en uit afkeer tegen zijn slachtoffer-medeplichtige) den rechtskundige een mooie som gelds ter hand stelde, en dat – toen zich aan 's-mans kantoor pleegouders hadden aangemeld – de moeder nog een tamelijk bedrag moest

910 betalen, om behalve de kosten, ook zoogenaamd de aanschaffing van een behoorlijken uitzet goed te maken. Of ook de liefdadige pleegouders nog een sommetje moeten dokken, om het voorwerp hunner wenschen in handen te krijgen, bleef buiten het bereik mijner informaties. Zelf heb ik een kind gedoopt (een vrucht van dubbel overspel), dat reeds vóór z'n geboorte was weggegeven aan een gescheiden vrouw, die, protestant, in onwettige samenleving woonde met een – overigens ordelijken – katholieke mans, enz. enz.

Uit eigen-practijkervaring puttende zou ik het bestaan van Nederlandsche "Haltefrauen" niet zonder meer durven ontkennen.

Het stuit mij dan ook tevens geweldig tegen de borst, wanneer ik advertenties ontmoet

920 als deze, in het "Dgbl. v. [N]. Br.":
 "Welke R.-K. familie wil de zorg op zich nemen van een meisje, leeftijd beneden het jaar? Moeder is genegen geheel afstand te doen", en meer nog wanneer ik een soort "zaak", zie aangekondigd, zooals door deze (hier citeer ik op geheugen): "Wie wil enkele ongehuwde moeders helpen in de opvoeding van haar kind? Voorradig zijn één aardig jongetje en twee lieve meisjes. Brieven franco, enz."

Wie eenigszins doordenkt, begrijpt, dat de stelster van zoo evengenoemde annonce (een R.-K. instelling!) niet enkel de drie "voorradige" zal weten te plaatsen, maar bij meer vraag lichtelijk wel meer "voorraad" zal blijken te hebben of minstens den onbedienden klant wel in besprek zal weten te houden, tot weer nieuwe "voorraad"

930 aanwezig zal zijn.

En wie eenigszins rondgekeken heeft in de wereld voelt, dat hier, de afschaffing der slavernij, de hooggeroemde beschaving der 20ste eeuw en den Roomschen eerbied voor de menschelijke persoonlijkheid ten spijt:

1. die kinderen eenvoudig worden behandeld als rechteloos, worden opgeofferd aan vaak laag-bij-de-grondsche motieven van ouders of verwanten en niet zelden worden overgeleverd aan bedekte aspiraties van maar half- of nog minder belanglooze verzorgers;

2. met verstand en vrijen wil begaafde schepselen Gods worden verlaagd tot ruilgoed en koopwaar en voorwerp, middel of doel worden van al de misbruiken, die bij handel

940 zoo gemakkelijk aanwezig zijn en die in Nederland des te weliger kunnen tieren in deze materie, wijl er de adoptie niet bestaat, marteling niet uitgesloten;

3. de meest natuurlijke en meest vruchtbare menselijke neigingen, ouder- en kinderliefde, voorgoed worden doodgetrapt;

4. dat menschonwaardig gebruik om zich heen grijpt, voortwoekert en zich met allerlei argumenten gaat trachten te rechtvaardigen;

en ten slotte 5, wederkeerig die rechtvaardiging aan genoemde praktijk weer des te meer volgelingen en beoefenaars bezorgt.

Ja, eerder dan men vermoedt, staat men voor een algemeene gewoonte en in een toestand, dien men zoo al niet natuurlijk dan toch minstens onontkoombaar acht.

950 En... wee dan in Nederland de goede zeden! Of is het met de gevallen Adamskinderen nog niet erg genoeg gesteld? Zijn bovennatuurlijke verheffing en bestemming worden deels genegeerd deels dagelijks vergeten; de mensch als moreel wezen wordt onder den voet geloopt door materialisme, weelde en genotzucht; moet hij nu ook nog als "mensch" zóó gedegradeerd worden, dat het "animal rationale" als een trek-, waak- of expositiehond van onderdak en bezitter gaat verwisselen?

Maar reken er dan ook op, dat dan meer nog dan nu reeds het geval is, de animale eigenschappen en passies gaan te voorschijn komen en erkenning vinden zoo bij getrouwden als ongetrouwden. Ja nogmaals God beware Nederland voor den tijd dat men het verschacheren van kinderen als iets doodgewoons gaat beschouwen!

960 Kinderen behooren aan en bij hun natuurlijke verzorgers, de ouders, te blijven en waar geen wettelijke vader aanwezig is of van dezen enkel financieele bijdrage kan worden afgevorderd, daar blijve het kind aan en bij de intiemste verwante: zijn moeder. Deze laatste worde vooral van die natuurwettelijke taak niet vervreemd, maar men legge het er integendeel op aan, den liefdeband tusschen de ongehuwde moeder en haar kind zoo innig mogelijk te maken en men rande dat verband niet aan of late het niet verbreken dan in geval van uitgemaakte noodzakelijkheid.

970 Wat nu die privé-plaatsingen (c.q. verschacheringen) betreft, zeker, wij nemen aan, dat méér dan één pleegouderenaar niets anders beoogd dan geestelijke en lichamelijke barmhartigheid; wij gelooven, dat meerdere enkel bedoelen eigen hoogere voldoening en het welzijn van het hun toe te vertrouwen kind; wij stellen ons zelfs voor, dat de plaatsing voor een bepaald kind, zoo onder tijdelijk als onder geestelijk opzicht, een ware weldaad zijn kan; maar toch zouden wij ons sterk gevoelen in de bewering, dat op eigen gelegenheid weggeven en aannemen van kinderen moest wettelijk verboden en enkel langs bevoegde autoriteit mogelijk wezen. Zóó verschrikkelijk zijn onzes inziens de bovenopgesomde ongerechtigheden, zóó vreeswekkend, het gesignaleerde besmettings- en uitbreidingsgevaar, zóó exiciaal de even aangeduide toekomst. Liever die particuliere buitenkansjes des noods geheel gemist, dan dat universeel-inzinkings- en onheilen-risico aanvaard.

980 En daarom bevordere men toch in 's-Hemelsnaam dat kinderen-afstaan niet; wanneer een moeder en de naaste familie onwillig of niet bij machte zijn den opvoeding plicht naar behooren te vervullen, dan hebben wij onze kinderwetten, voogdijraden en R.-K. Kinderbeschermingsgestichten. Het vormelijk proces, dat dan gevoerd moet worden, geeft een waarborg tegen overijling, willekeurigheid enz. De rechter is in de gelegenheid, de natuurlijke verzorgers ten minste tot geheel of gedeeltelijke financieel onderhoud te dwingen en – last not least – deze wijze voorkomt zeker de schandelijke exploitatie en de martelende exploitatie en de martelende geldmakerij, boven aangestipt".

3 oktober 1921 **[vervolg op de brief]**

990 Wie van dit alles maar niet doordrongen schijnt te zijn, is de R. K. Vroedvrouwenschool te Heerlen. Op Maandag 15 September j.l. kon men 's avonds in katholieke bladen weer de volgende advertentie vinden: "Wie ontfermt zich? Ik heb de beschikking over enkele kinderen van drie tot acht maanden, waarvan de moeders geen uitkomst weten en die daarom geheel kunnen worden afgestaan."

De bekwame geneesheer-directeur van de Wilhelminaschool zal toch zeker wel niet meenen, dat zijne bemiddeling alles rechtvaardigt en dat zijne plaatsingen niet laboreeren aan en niet voeren tot de gebreken en de nadeelen, boven uiteengezet. Of schuilt het geheim dier immuniteit misschien ergens anders?

1000 Het wil ons voorkomen, dat Katholiek Nederland recht heeft, van den Directeur dezer Nationale R. K. Vereeniging verklaring en uitleg te verwachten, en wij kunnen ons niet voorstellen, dat dr. Meuleman op zoo'n gewichtig punt het antwoord zou willen schuldig blijven. Salus publica suprema lex.

We verwachten wèl, dat Dr. Meuleman hierop het antwoord niet zou schuldig blijven. Vandaar dat we de opname van het artikel van prof. Damen uitstelden. Het antwoord van Dr. Meuleman is nu gekomen. Het is o. i. afdoend. 't Luidt als volgt:

Onder den afschuw[w]ekenden titel "Kinderhandel" komt prof. Damen uit het Groot-Seminarie Hoeven in uw blad van 22 September 1.1. op tegen het feit, dat ik door een advertentie in eenige R. K. bladen pleegouders zoek voor enkele kinderen van moeders,

- 1010 die geen uitkomst meer weten, en z.eerw. maakt zich tot woordvoerder van "Katholiek Nederland", om mij tot verantwoording te roepen.
Laat ik beginnen met te zeggen, dat de voorstelling, door den geleerden schrijver gegeven, alsof onze Vereeniging het afstaan van kinderen als systeem beoefent, niet juist is.
In woord en geschrift heb ik nu al 9 jaar lang gepleit voor het recht van den jonggeborene op de moedermelk en de moederzorg, en dat tegenwoordig in katholieke gestichten niet zooveel pasgeboren kinderen meer worden opgenomen als vroeger, tenzij met de moeder samen, is een verschijnsel, dat ik, meer dan wie ook, toejuich.
Ook kan ik z.eerw. verzekeren, dat de kindernetten (die hoognoedig herziening vereischen), mij bekend zijn, en dat ik herhaaldelijk daarvan gebruik maak, wat begrijpelijk is. Als men bedenkt, dat ik jaarlijks pl.m. 150 à 175 gevallen van buitenechtelijke geboorten heb te behandelen.
Er komen echter zoo nu en dan in deze bioscoop der werkelijkheid gevallen voor, waar zelfs de kindernetten niet helpen en waar men óf op eigen initiatief hulp moet verschaffen, óf de moeder zedelijk en het kind lichamelijk ten gronde moet laten gaan.
Prof. Damen kan gerust zijn. Ik laat mij in deze gevallen steeds voorlichten door in de moraal-theologie goed geschoolde priesters. Dit is voor mij gemakkelijk, omdat hier driemaal per jaar voor de ongehuwde moeders eene retraite wordt gegeven, meestal door de EE. PP. Redemptoristen. En vóór ook maar de correspondentie met een aanvrager van een kind wordt aangevangen, stel ik mij in verbinding met de geestelijkheid der parochie, waar de aanvrager woont, om allen waarborg te hebben, dat het kind geestelijk en lichamelijk een goed onderkomen krijgt.
Ook verleen ik onder geen beding eenige hulp, dan nadat het kind minstens 3 maanden bij de moeder is gebleven en nadat wij hebben geconstateerd, dat het zonder groot levensgevaar de natuurlijke voeding kan missen, terwijl beslist moet vaststaan, dat geen andere weg mogelijk is.
De geleerde schrijver schijnt te meenen, dat mijne bemiddeling hier alleen in het spel is en vergeet, dat onze Vereeniging heeft een Algemeen Bestuur en een Dagelijksch Bestuur waarin door Z.D.H. den Bisschop van Roermond een priester als lid wordt aangewezen. Waar ik dus door openlijk optreden als directeur van de Wilhelminaschool met de katholieke beginselen of de katholieke moraal in strijd kom, is dit Bestuur alleszins bevoegd en in staat mij ter verantwoording te roepen.
De fout van den geachten schrijver is, dat hij in heilige verontwaardiging, zonder voldoende kennis der feiten, naar de pen greep, terwijl bij zijn theoretische bespiegelingen geldt, wat in de practijk niet gelden mag: vive le principe, périssent les enfants.

13 augustus 1929 **GEFINGEERDE KINDERUITBUITING.**

- 1050 "De Tijd" heeft weer den strijd tegen eene nieuwe lastercampagne aangeboden. Het speciale persbureau tot "nasporing" van katholieke terreur-gevallen in het Zuiden – een Instelling waarvan de S. D. A. P. de averechtsche gevolgen bij de Kamerverkiezingen ondervonden heeft – mocht, aldus het blad sinds eenigen tijd zijn evenknie vinden bij de redactie van het revolutionnair volksblad "De Tribune", orgaan der Communistische Partij in Nederland.
Onder den godslasterlijken insinuatie-titel "Waar Koning Jezus regeert" kwam in dit blad over eenige kolommen een artikel voor, waaruit een geval van schandelijke kinderruitbuiting van kerkelijke zijde zou moeten blijken. Wanneer wij nopens de Broeders en Zusters der R. K. Opvoedingsgestichten slechts deze lasterlijke qualificatie aanhalen:
"Schijnvrome nonnen, farizeesche monniken, sluipen er rond, hun door een absurd geloof verwrongen lusten botvierend op de kinderen die aan hun zorg zijn toevertrouwd. Zij zijn als spinnen in hun web, loerend op hun prooi"
– dan beseft men eenigermate de mentaliteit waarin dit listig stukje geschreven werd; listig omdat een strafrechterlijke vervolging wegens smaad moet uitblijven.
In dit artikel over "De practijk der Roomsche gestichten in het Zuiden" is sprake van een arbeider, die na zijn tweede huwelijk zijn kinderen en zijn kerkelijke plichten zou verwaarloosd hebben.
"Dit ontdekten – aldus "De Tribune" – de vrome broeders alras. Heilige toorn en diep medelijden vervulde hen. Toorn tegen den vader, medelijden met de arme schapen van kinderen. De vader werd voor den rechter geslept en hem werd het vaderschap ontzegd".
1070 Zij werden geplaatst in het St. Jozef-gesticht te Venray, doch zouden daar zoozeer mishandeld zijn dat er na zeven jaar bij een der meisjes nog da litteekens van te zien heetten te zijn.
Het blad vervolgt:
"Op een dag was er één van het viertal opgekomen tegen de mishandeling van één harer zusjes. Het heele gesticht was er in oproer over. Zoo'n brutaal nest! En ze moest

boete doen – een langen nacht moest ze geknield liggen voor haar bed, en bidden, bidden, bidden...

1080 Toen werd de oudste 13 jaar, ze mocht gaan werken. De wet stond het toe. Er kwam een nieuwe liefdadigheid opzetten, die de zorg over haar op zich nam. "Vereeniging voor liefdewerk voor Kinderbescherming" heette dit gode-welgevallige gezelschap. De secretaris er van is mijnheer van Nussen, van de bekende Tabak- en Sigarenfabriek te Cuyk. De voorzitter, in de wandeling Z.Ed. genoemd is een zekere meneer Bertone, – een heereboer. Begrijp je er al niets van? Ze betrekken uit dat gesticht hun werkkrachten. Op een koopje. Als het kan, gratis, voor niets".

De "Tribune" wil echter de kinderen ook op hun verderen levensweg volgen en verhaalt dan van het oudste meisje, dat op dertienjarigen leeftijd in een R.K. Onderwijzersgezin werd geplaatst als dienstmeisje – beter: als slavine, gelijk het in de "Tribune"-terminologie heet. Ze werd bovendien onderverhuurd, alles voor vijftig gulden... Ze is nu twintig jaar en – een wrak..."

1090 Voorts wordt den meergenoemden heer Bertone verweten, dat de jongens werden uitbesteed bij groote boeren.

"Drie Jaar moeten zij er werken, en het werk doen, zonder ooit een cent loon te ontvangen. Zoo nu en dan worden ook zij bij andere boeren onder-verhuurd. Dan verdienen zij geld, – dat zij aan hun heer en meester hun "eigen boer" moeten afdragen, die er jenever voor koopt of andere nuttige en godwelgevallige zaken. Het verhaal wordt eentonig. Ook het jongste meisje uit dat gezin werd dertien jaar. Zij werd uitbesteed bij 'n grooten boer. Drie Jaar moest zij daar werken zonder loon, – "om het vak te leeren". Ze moet koeien melken, heele dagen aan een groote

1100 waschtobbe staan enz., enz. Haar werk begint des morgens om 5 uur. Wanneer het eindigt weet ze nooit van te-voren: – maar het is altijd na negen uur 's avonds!"

Dan komt "een kennis uit Amsterdam" in het verhaal. Hij ontdekt de verblijfplaats van het jongste kind en treft dit "schromelijk verwaarloosd" en met een haarziekte, "die men rustig liet voortwoekeren" aan. De man schreef een verontwaardigden brief – het bleek dat hij hem door een ander liet opstellen – en dreigde daarin den secretaris van het Liefdewerk voor Kinderbescherming te Cuyk wel andere middelen te weten indien de kinderen hem niet goedschiks werden afgestaan. Volgt een gedeelte uit het antwoord van den secretaris, die den briefschrijver adviseerde de kinderen door zijn geschrijf niet ontevreden en onhandelbaar te maken, daar ze dan naar een verbeteringsgesticht

1110 zouden moeten worden overgeplaatst.

De waarheid.

De redactie van "De Tribune", die dit sensatiegeval inleidde met het vermelden van – al of niet opzettelijk – onjuiste namen, heeft zich voor deze betreffende de kinderen W. blijkbaar laten inlichten door den zwager der kinderen den briefschrijver H. E. te Amsterdam.

Om de zaak tot haar juiste verhoudingen terug te brengen voor zoover het den schijn van waarheid betreft, sullen wij de liederlijke aantijgingen in het eerste deel van het artikel laten voor wat zij zijn, aangezien uit de volgende uiteenzetting zal komen vast te staan, dat de redactie voor haar dommen priester-haat wederom elken

1120 grond mist.

De kinderen in kwestie zijn voortgekomen uit het tweede huwelijk van Johannes Wilhelmus W. te Cuyk, die nadat zijn eerste echtgenote, – een brave, werkzame vrouw – gestorven was, ten tweeden male huwde en weldra zijn gezin verwaarloosde. De man kende geen plichtsgevoel, verliet meermalen zijn werk en ranselde de kinderen die zelfs door hem des nachts uit stelen werden gezonden. Zoo er dus ergens sprake was van kindermishandeling, dan bij den vader, die zijn ouderplichten niet wenschte na te komen. Het Liefdewerk voor Kinderbescherming te Cuyk heeft toen in het eigen belang dezer stumperds en met goedkeuring van den vader – hij ging er zelfs groot op: mijn kinderen gaan naar kostschool – hen ondergebracht in het St. Josephsgesticht te

1130 Venray. Het was n.l. in den na-oorlogstijd, dat hij hen geheel aan hun lot overliet. De namen der kinderen, die "De Tribune" verzweg, zijn: Hendrika Wilhelmina (geboren in 1909 – Gerardus Arnoldus Martinus (geb. 1911) – Antonius Jacobus Martinus (geb. 1913) en Wilhelmina Catharina Johanna (geb. 1914).

De Moeder Overste van het St. Josephsgesticht verklaarde ons, dat de kinderen W. om hun verwaarloosden toestand het medelijden van alle Zusters wekten, die van de kleinen om hun zacht karakter hielden.

Er was op de meisjes niet het minste aan te merken, van afstraffingen als boven bedoeld kan dan ook geen sprake zijn. De "opstand" is fantasie. Nog een half jaar geleden schreef Mientje, de jongste, een aardigen brief aan de Overste en getuigde

1140 van haar tevredenheid over haar inwoning bij den landbouwer Kosman.

Intusschen dreigde het gevaar, dat de vader, na zijn kinderen vrijwillig tijdelijk te hebben afgestaan, hen weer zou komen opeischen om hen als bedelaars te exploiteeren – een bedrijf dat hij o.m. in Amsterdam uitoefende en, naar zijn uiterlijk te oordeelen, hem niet kwaad afging. De Hoofdraad der St. Vincentiusvereeniging,

- 1150 waaronder ook Kinderbescherming te Cuyk ressorteert, schonk zijn aandacht aan het geval. Na herhaalde oproeping door de Kinderpolitie te Amsterdam verscheen W. tenslotte en vond goed, dat twee meisjes en één jongen werden opgenomen door pleegouders te Zandvliet, echter zonder eenigen titel en zonder eenige vergoeding. De inspectrice van de Kinderpolitie bevond, dat de twee meisjes en het jongetje (één jongen was weggelopen en ging zwerven) er gezond uitzagen en netjes in de kleeren staken. De pleegouders waren van huis uit katholiek, doch namen hun godsdienstplichten niet waar. De kans was derhalve groot, dat ook de drie kinderen W. niet katholiek werden opgevoed. Aangezien de vader nog steeds de bevoegdheid had, de kinderen weer mee te nemen, werd in Nov. 1924 geadviseerd, om, op grond van verregaande verwaarloozing der opvoeding, ontheffing of ontzetting uit de ouderlijke macht te vragen. W. toch was na veel zwerven eenigen tijd bij het Leger des Heils onder dak gekomen, verbleef daarna in het woonwagenkamp over het IJ, om vervolgens spoorloos te verdwijnen.
- 1160 Op de dagvaarding om deswege te verschijnen verschenen W. niet en bij vonnis van 3 Juni 1925 volgde zijn ontzetting uit de ouderlijke macht. De kinderen kwamen thans geheel voor rekening van het meergenoemde Liefdewerk te Cuyk waarvan de heer Albert Toonen voorzitter, en de heer N. van Hussen secretaris is. Uitdrukkelijk heeft laatstgenoemde ons verklaard, dat de heer Toonen nooit gestichtskinderen in zijn dienst heeft gehad; voorts is ons verzekerd, dat nimmer een dergelijk kind in een onderwijzersgezin geplaatst is. Tot juist begrip der zaak dient men in het oog te houden, dat het Liefdewerk voor Kinderbescherming de drie verlaten kinderen op eigen kosten en zonder eenige Rijkssubsidie kreeg op te voeden; wel werd eenige tegemoetkoming in de verpleegkosten van de burgerlijke gemeente ondervonden. Een uitdrukkelijke verklaring aan den Voogdijraad op 23 Jan. 1925 toegezonden behelsde, dat de Cuyksche Kinderbescherming hier in het totaal geen financieel voordeel door Rijkssteun genoot. Zouden de opvoedingskosten geheel voor rekening van den Staat komen dan moest er naar alle waarschijnlijkheid eerst een zeer nauwkeurig onderzoek worden ingesteld of de toestand zóó is, dat ingrijpen gebiedend noodzakelijk is. Het twijfelachtige van den uitslag van zulk een onderzoek school hierin, dat op dat oogenblik niet van verregaande verwaarloozing kon gesproken worden, wijl de kinderen toen in het St. Jozefsgesticht te Venray verpleegd werden.
- 1170 Toen nu de kinderen de jaren hadden om het Gesticht te verlaten, plaatste Kinderbescherming hen in brave gezinnen, waar het zeker was, dat de kinderen geestelijk en lichamelijk een goede verzorging zouden ondervinden. Voor de thans twintig-jarige Hendrika werd in 1925 een goede verzorging in Deurne gevonden, waar zij als dienstmeisje gewoon werk verricht zonder dat er ooit sprake van "onmenselijke hoeveelheid van werk" is, zooals "De Tribune" fantaseert, noch dat zij "een wrak" zou zijn.
- 1180 Van de andere kinderen kwam Gerard bij den landbouwer v. d. Wiel te Haps en Anton bij P. v. d. Broek te St. Agatha. Zij doen daar met de huisgenooten het gewone boerenbedrijf mede. "Groote boeren" zijn hun pleegouders allerminst. Ook Wilhelmina werd een half jaar geleden ondergebracht te Cuyk bij Kosman. Persoonlijk hebben wij dit gezin – boeren uit de middelklasse – bezocht en troffen daar Mientje blozend van gezondheid, keurig in de kleeren, een beetje verlegen eerst, maar met de huisgenooten geheel op haar gemak. Van de haarziekte, welke niet veel te beduiden bleek te hebben, was na de goede zorgen van de huisvrouw geen spoor te bekennen. "De Tribune"-leugens hadden hier tastbare vormen aangenomen.
- 1190 Het zijn deze kinderen, die in hun kalm familieleven bij vreemden, die voor hun geen vreemden meer zijn, werden bezocht door hun stiefzwager. Deze H. E. is n.l. gehuwd met een dochter uit het eerste huwelijk van W. en woont te Amsterdam. Naar deze stad met haar gevaren en gemis aan bewegingsvrijheid voor de jeugd, wilde de man deze kinderen uit hun landelijke en gezonde omgeving weghalen. Waarom? Welke nobele motieven schenen hem plotseling te drijven? Indien hij de kinderen bij hun tegenwoordige pleegouders verwaarloosd achtte, waarom dan geen aanklacht ingediend?
- 1200 Uitdrukkelijk heeft de heer v. Hussen den man op deze mogelijkheid gewezen. Hij heeft hem echter verzocht de kinderen niet meer door brieven of bezoeken ontevreden te maken. Van het laatste bezoek, dat hij hun bracht, kwamen zij bovendien bedronken thuis! Aan menschen met dergelijke opvoedingsmethoden – H. E. en zijn vrouw zijn daarenboven niet meer practiseerend katholiek – zou men dus deze kindaren moeten toevertrouwen totdat ook zij door de grootstad gegrepen worden..."
- Maar "De Tribune" heeft weer eens kans gezien op hoogst onbetrouwbare inlichtingen met een lasterlijk artikel den katholieken-haat van haar lezers aan te wakkeren door middel van leugen, naam-verdraaiingen, laster en ophitsing.
- 1210 17 juli 1936 **ARME KLEINE.**
Onbegrijpelijke haat drijft een moeder tot gruwelijke mishandeling van haar 3½-jarig jongetje.

1220 De gemeentepolitie te Mill, in samenwerking met de marechaussee heeft in een ergerlijk geval van kindermishandeling en verwaarloozing ingegrepen. Op de St. Hubertsche Heide aan het begin van het uitgestrekte Peelland, woont onder de gemeente Mill en St. Hubert in een kleine boerderij het gezin van G., bestaande uit man, vrouw en 9 kinderen van 1 tot 18 jaar oud. Ofschoon het boerderijtje aenigszins afgelegen ligt, gingen er in de buurtschap reeds geruimen tijd geruchten, dat er zich op de hoeve een drama zou afspelen, waarvan een jongetje van 3½ jaar het slachtoffer zou zijn.

1230 De geruchten zijn volgens de N. Rot. Crt. ook de politie ter oore gekomen en toen een onderzoek werd ingesteld bleken de beweringen allermintst overdreven te zijn en dat hier sprake was van een geval van kindermishandeling, dat elke beschrijving tart. De 39-jarige moeder G.-S. schijnt een bijzonderen haat te koesteren tegen haar 3½-jarig zoontje Hendrik. Het kind, dat geheel normaal is en zelfs vlug van begrip, was doodsbang van zijn moeder en werd voortdurend door haar geslagen en getrapt. In de felste koude werd het kind door de moeder op zolder opgesloten, waar het dan den geheelen dag moest blijven. De vrouw schijnt er een duivelsch plezier in gehad te hebben 't knaapje te kwellen. Immers, wanneer het kind zich had bevuild, werd het door de moeder onder een pak slaag gedwongen zijn eigen facaeliën op te eten. Het kind was ook geheel vervuild en werd nooit gewasschen en van schoone kleeren voorzien. Bij de warme kachel werd de kleine niet geduld. Soms werd hij in den vroegen morgen op hardhandige wijze 't huis uitgezet, waarna hij den geheelen dag in regen en koude in de buurt moest rondzwerven. Dit bleef in de buurtschap niet onopgemerkt. Wanneer het kind dorst had en om water vroeg, werd ook dit door de moeder geweigerd, terwijl zij zich zelfs niet ontzag haar oudere kinderen tegen het kleine broertje op te zetten. Meermalen is dan ook gezien, dat de kleine jongen om zijn dorst te lesschen regenwater uit de karresporen van den weg dronk. Het knaapje kreeg nagenoeg geen voedsel en was wel gedwongen de rouwe veldvruchten die hij van den akker wegnam, op te eten.

1240 Talrijk zijn de keeren dat hij op ruwe wijze werd mishandeld. Toen het kind eens ondeugend was geweest, heeft de ontaarde moeder zich niet ontzien haar 14-jarigen zoon te dwingen zijn broertje met een gloeiende pook de handjes te bewerken, waardoor het ernstige brandwonden opliep. In weerwil van het feit, dat het knaapje pas even 3 jaar oud was, werd hij gedwongen op het land te werken. Zoo goed en zoo kwaad als het ging moest het kind de ouderen meehelpen wieden. Wanneer hij dit niet goed deed, werd hij met slokslagen gestraft.

1250 Het is eigenaardig, dat de vader van deze kwellingen geheel onkundig was. Hij ging des ochtends vroeg naar de werkverschaffing en keerde 's avonds laat terug. De mishandelingen werden alleen gepleegd als de vader afwezig was en de oudere kinderen waren zoo bevreesd voor hun moeder, dat zij hun vader nooit iets hebben durven zeggen. Zoo heeft het dan kunnen zijn, dat de moeder met haar schandelijke practijken geruimen tijd heeft kunnen voortgaan. Thans is hieraan door de politie paal en perk gesteld. De kleine Hendrik is nu onder de hoede van den vader achtergelaten en de justitie zal hebben te beoordeelen wat er met den kleine verder moet gebeuren. Tegen de moeder is proces-verbaal opgemaakt.

20 februari 1936 **VOOGDIJ-KINDEREN**

1260 Den laatsten tijd hebben de dagbladen bij herhaling melding moeten maken van buitengewoon ergerlijke gevallen van kindermishandeling.

Een vrouw in Groningen sloot een volwassen, doch achterlijk meisje op in een soort van varkenshok, liet het honger lijden, sloeg het. Men vond het in een verregaanden staat van vervuiling.

Een grootvader en grootmoeder in het Zuiden van Limburg mishandelden het hun toevertrouwde kleinkind van twee jaar zóó gruwelijk, dat niemand eigenlijk begrijpt hoe het wicht er nog levend is afgekomen. Het is voorgekomen, dat het van de trappen geworpen werd.

1270 Ten slotte het geval in Megen, het Brabantsche dorp, waar de medische practijk uitgeoefend wordt door het toonbeeld van altruïsme en naastenliefde Dr. Baptist. Daar woont dan een vrouw, die de zorg op zich neemt van voogdijkinderen. Kinderen dus, wier ouders het recht is ontnomen zelve voor de opvoeding zorg te dragen, kinderen, die het dus in het ouderlijk huis niet prettig hebben gehad. Deze vrouw heeft onlangs tegen zich hooren eischen, wegens mishandeling van twee voogdijkinderen, meisjes van acht en vijf jaar, een half jaar gevangenisstraf. De bizonderheden, welke toen aan het licht kwamen, waren werkelijk afgrijselijk. Het zachte verwijt, dat Dr. Baptist toen heeft uitgesproken: "deze vrouw deugt niet als opvoedster van kinderen", was ruimschootsverdiend... Nu blijkt echter, dat deze vrouw bij herhaling voogdijkinderen in huis heeft gehad en telkens weer de kinderen haar toevertrouwd, heeft mishandeld. Vijf jaar lang twee jongens, die verklaarden dat zij van de hel gekomen waren in den

1280 hemel, toen zij bij anderen kwamen. Daarna een meisje, dat na veertien dagen gelukkig verlost werd uit den greep van deze tweede "moeder".
 Vervolgens de twee zusjes van acht en vijf jaar.
 Telkens de zelfde klachten: niet voldoende eten en eten, dat ongenietbaar was, mishandeling, liefst met een waschbord, tot bloedens toe.
 En thans zal deze ontaarde pleegmoeder opnieuw terecht moeten staan voor kindermishandeling.

De vroegere gevallen.

1290 Natuurlijk rijst onmiddellijk de vraag: heeft elk toezicht ontbroken? Het is helaas een bekend verschijnsel, dat de mishandelde kinderen uit zich zelfven nooit iets zeggen. Ze zijn zoo bang, dat zij niet durven spreken. Doch hebben de burens dan nooit iets gemerkt al die jaren lang? En is het hun, wier taak het is controle uit te oefenen, nooit opgevallen, dat de kinderen schuchter waren of nog de litteekens vertoonden van onzachte aanraking met een waschbord of bezemsteel?

We hebben vernomen, dat de burens zich er reeds over verbaasd hadden, dat de vrouw telkens weer kinderen in huis kreeg. Waarom hebben die burens dan niet gesproken, tot het eindelijk een hunner te bar werd, en waarom hebben de controleurs hun licht nooit bij die burens opgestoken?

1300 We willen in de verste verte niet een blaam werpen op hen, die voogdijkinderen in huis hebben opgenomen en op hen, die toezicht dienen te houden, dat inderdaad voor deze arme kinderen behoorlijk gezorgd wordt. Ons zijn voorbeelden bekend van een uiterst liefderijke verpleging en van onverzwakte controle. Zóó dat de kinderen, zoodra zij op eigen beenen kunnen staan, het eigen brood verdienen, met groote dankbaarheid terugdenken aan de pleegouders en aan hen, die toezicht gehouden hebben. Dit eene zeer betreurenswaardige geval in Megen mag geen aanleiding geven tot generalisatie. Zelfs al zou nu blijken, dat het hier of daar elders ook niet geheel pluis is.

1310 Het ernstige en ergerlijke zit hierin: dat aan een vrouw, die zoo beestachtig kinderen heeft mishandeld, kinderen, die meer dan andere kinderen zorg en vertroeteling verdienen, bij herhaling de opvoeding van voogdijkinderen werd opgedragen. Daar moet met laksheid en onverschilligheid zijn opgetreden door instanties, die ter verantwoording geroepen dienen te worden.
 Niet alleen de vrouw in Megen heeft schuld...

8 oktober 1983 **Sexuele kindermishandeling vooral in Limburg nog taboe**

HEERLEN – In Nederland zijn veel taboes verdwenen. Eén is er in ieder geval nog levensgroot: sexuele kindermishandeling door ouders of stiefouders.

1320 Sexuele kindermishandeling binnen het gezin, ook incest genoemd, uit zich in velerlei vormen, en het kind blijft altijd als slachtoffer achter. Dat er zo weinig van aan het daglicht komt, heeft mede zijn oorzaak van de onbekendheid en de schaamte die over de daad ligt. De vaders of stiefvaders die het doen houden naar de buitenwereld de schijn hoog dat er binnen hun gezin niets aan de hand is, althans niet op het gebied van sexueel wangedrag van hun kant. De kinderen zijn, mede door hun afhankelijkheid van de ouders, niet bij machte hulp van instanties in te roepen. Doen zij dit wel, dan stuiten zij meestal op een barrière van ongelooft. Of zij horen: "Je fantaseert maar wat". Afwijkend gedrag van de kinderen op school (teruggetrokkenheid, angst naar huis terug te keren) wordt ervaren als lastigheid van het kind of als een karaktereigenschap die het nu eenmaal heeft. Het vertrouwen dat de leraar of lerares van zo'n kind geniet, is meestal niet voldoende om het zover te brengen zijn of haar hulp in te roepen. Maatschappelijk werk of de Geestelijke Gezondheidszorg vormen voor de slachtoffertjes een te hoge drempel.

1330 In Nederland hebben 1 à 2 personen op de honderd een incestervaring opgedaan, aldus een onderzoek van Kroth (1979); slachtoffers zijn voor het overgrote deel vrouwen, daders mannen.

Uit de provincie Limburg komen de meeste telefoontjes met de Stichting Correlatie na afloop van tv-programma's over incest. Niettemin vond Provinciale Staten het niet nodig de 'Vereniging tegen Sexuele Kindermishandeling binnen het Gezin' financieel tegemoet te komen, omdat het naar hun oordeel geen provinciaal belang betreft. Het ministerie van WVC daarentegen achtte het noodzakelijk deze vereniging financieel te ondersteunen met een startsubsidie van vierduizend gulden.

1340 Als kind misbruikt
 vernederd vertrap
 verkracht en
 in de kou gezet
 Ik ben dat kind
 ik vraag om liefde en bescherming

ik vraag om warmte
om verzorging en begrip
want ik ben ziek van toen

Uit het boek: De straf op zwijgen is levenslang (Uitgeverij Sara, Amsterdam)

Resultaten

1350 Nu 'boven de rivieren' de taboesfeer rondom incest langzaam begint te verflauwen, mede als gevolg van radio- en televisieuitzendingen, wil het team sexueel misbruik in Maastricht, waarin o.a. samenwerken het RIAGG (Regionale Instelling voor de Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg), Bureau Vertrouwensartsen en de NVSH onder aanvoering van psychiater/sexuoloog Gerard Roelofs, nu ook in Limburg iets doen aan de wantoestanden die zich binnen sommige gezinnen voordoen. Zeker omdat de resultaten van een tijdige en gerichte therapie als zeer bemoedigend worden ervaren. Het recidiefpercentage (het percentage van herhalingsgevallen) is zeer laag, nl. slechts 0,6%. Wordt er daarentegen niet tijdig ingegrepen, dan is het slachtoffer vaak voor de rest van zijn leven psychisch en sociaal verminkt.

Daders

1360 Sexuele kindermishandeling is niet aan een bepaalde leeftijd gebonden. Soms begint de sexuele aandacht van de man ten opzichte van het kind zich eerst te manifesteren nadat het "vrouwelijke vormen" begint te krijgen. Doch de gevallen waarin het al op veel jeugdiger leeftijd van het slachtoffertje gebeurt zijn legio. Gevallen van bruto verkrachte kinderen van maar net zeven jaar vormen helaas geen zeldzaamheid. In vrijwel alle gevallen zijn mannen de daders. Gerard Roelofs spreekt van 97%. De slachtoffers zijn in 93% van de gevallen meisjes. Tot de daders kunnen niet alleen vaders worden gerekend. Behalve de vaders vormen ook ooms, broers of huisvrienden voor de meisjes een bedreiging. De schaamte die het kind na de daad met zich meedraagt, gecombineerd met de grote geheimzinnigheid er om heen en de dreiging van de dader dat er ongelukken gebeuren wanneer het kind 'ons geheim' verklapt, vormen meestal de oorzaak dat het gebeurde niet aan de dag komt.

1370 Incest kan zich ook in verschillende vormen voordoen. Het kan variëren van voyeurisme, het bekijken, het strelen en betasten tot het onder bedreiging verkrachten van het slachtoffertje. Deze handelingen kunnen vaak jaren achtereen blijven plaatsvinden.

Frappant

1380 Piet Willems, van het Centrum voor Maatschappelijk Werk te Kerkrade, zegt: "Het is frappant dat zo'n situatie binnen een gezin zo lang kan duren". De oorzaak ligt volgens hem in het feit dat de moeder vaak de situatie gedooft, uit angst dat het in de eigen omgeving bekend wordt, met de veroordeling die daaraan vastzit. Ook de blindheid voor het leed dat het kind overkomt doet haar vaak niet besluiten hulp in te roepen. Het niet willen verbreken van de gezinsband is daarnaast ook vaak reden geen actie te ondernemen.

Rollenpatroon

1390 Volgens Gerard Roelofs, die als enige psychiater in Limburg onderzoek op sexuele kindermishandeling binnen het gezin heeft gedaan, ligt de hoofdoorzaak bij de macht die de man nog vaak binnen het gezin heeft. Zou dit rollenpatroon veranderen, dan zou het aantal gevallen van incest afnemen.

Zijn therapie is er dan ook op gericht om de ouders weer een normaal levenspatroon te verschaffen. Hij wil geenszins dat de vaders uit het gezin verwijderd worden. In de Verenigde Staten is uitgebreid onderzoek gedaan naar deze verschijnselen. De cijfers zijn waarschijnlijk ook wel van toepassing op Nederland, meent Roelofs. Volgens dat onderzoek, waaruit alle cijfers in dit artikel afkomstig zijn, keert 97% van de vaders terug in het gezin. Het percentage van meisjes dat terugkeert in het gezin ligt op 90.

Voorlichting

1400 Over het ontstaan van de oorzaken die leiden tot sexuele kindermishandeling zijn reeksen van boeken verschenen. De literatuur die de opvang, begeleiding en hulpverlening zou moeten weergeven, is echter beperkt.

Al bestaat er nog zo veel literatuur over een bepaald onderwerp, men neemt er eerst kennis van wanneer de belangstelling ervoor is opgewekt. En al bestaan er nog zoveel boeken over incest, de slachtoffers komen eerst bij de hulpverleners wanneer het leed reeds geschied is. Daarom wil de 'Vereniging tegen Sexuele Kindermishandeling binnen het Gezin' dan ook dat incestgevallen in de publiciteit komen. Hetzij door via de media over hun eigen incestervaringen te verhalen, hetzij door ontwikkeling en uitvoering van voorlichtingsprogramma's. Een aparte taak vormt het voorlichten van politiekorpsen. In veel gevallen vlucht het kind namelijk naar het politiebureau,

1410 omdat het van deze zijde meer hulp verwacht dan van welke andere zijde dan ook. Ook komt het voor dat kinderen een aanklacht tegen de incestpleger indienen. Vaak worden deze aanklachten weer ingetrokken nadat de gezinssituatie weer in betere banen is geleid, na voltooiing van een therapie. Wanneer een meisje uitzicht heeft op een overheidsfunctie, durft zij vaak geen aanklacht in te dienen. Dit is een gevolg van het antecedentenonderzoek. Zou het kind een aanklacht tegen bijvoorbeeld haar vader hebben ingediend, dan is haar milieu voor het Rijk niet meer onbesmet.

Ongeloofwaardig

1420 Het zijn vaak de onbenulligste dingen die kinderen ertoe doen besluiten niet de weg van de hulpverlening te zoeken. Wanneer zij eenmaal over de drempel van het maatschappelijk werk gestapt zijn, en zij zien tegenover zich een man zitten aan wie zij hun verhaal kwijt moeten, dan klappen zij dicht. Het geringste vermoeden niet als geloofwaardig te worden aangezien, is vaak ook voldoende om niet verder uit te wijden over hun situatie. De gevolgen voor de misbruikte kinderen, al of niet door geweld gedwongen handelingen te plegen die zij zelf niet wilden, kunnen erg groot zijn. "De op den duur passieve toestemming maakt dat de gevolgen nog problematischer worden", aldus Roelofs. Het kind heeft het gevoel een ernstig taboe geschonden te hebben.

Gevolgen

1430 In een handboek over sexuologische hulpverlening, dat binnenkort uitkomt bij de uitgeverij Van Loghhum Slaterus in Deventer, en waaraan Gerard Roelofs meewerkt, komt een in een artikel van zijn hand een opsomming van een reeks gevolgen van seksuele kindermishandeling binnen het gezin voor:

- het kind krijgt een sterk negatief zelfbeeld;
  - de moeder die de incest van haar man vermoedde maar er niets tegen ondernam maakt het kind nog machtelozer;
  - de moeder voelt zich bedrogen door haar man/dochter;
  - keer op keer mislukken later relaties door de afschuw van het mannenlichaam;
  - seksuele identiteitsverwarring (lesbische levensstijl) als oplossing voor de problemen;
  - ~ psychosomatische reacties (chronische onderbuikspijn, hyperventilatie, etc);
  - 1440 - de incestueuze vader die in een depressie schiet en geen woord meer durft te zeggen;
  - de incestueuze vader die zich onttrekt van elke verantwoordelijkheid;
  - de incest diende als stabilisator van de status quo in het gezin. Als het evenwicht wordt verbroken, komt de reële angst voor alternatieven naar boven (bijv. echtscheiding).
- Het artikel bevat verder richtlijnen tot hulpverlening aan daders, moeders en incestslachtoffers.

Hulp

1450 Er moet nog begonnen worden met de preventie-activiteiten. De Geestelijke Gezondheidszorg te Heerlen zal hierin misschien het voortouw nemen. In Utrecht heeft de gemeentepolitie al iemand in dienst genomen die de incestgevallen die de politie ter ore komen begeleidt. Zo ver is men in Limburg nog niet. Maar eerstehulpverlening in geval van incest kan nu al in principe worden verkregen bij elk bureau voor maatschappelijk werk en elk bureau voor de Geestelijke Gezondheidszorg. Voor vrouwen die incestervaringen hebben gehad en deze tot nog toe niet hebben kunnen verwerken, staat de Vereniging tegen Sexuele Kindermishandeling binnen het Gezin open. Deze vereniging start binnenkort in Roermond een hulpgroep voor vrouwen met incestervaringen.

ROB KOOL

1460 Inlichtingen hierover zijn te verkrijgen bij de contactvrouw voor Limburg van deze vereniging.

Sjanne
Postbus 3119
5931 PH Tegelen
Tel.: 077-30596

Het landelijk secretariaat van deze Vereniging is gevestigd:
Postbus 818, 3500 AV Utrecht.
Het landelijk contactadres is: Betty Mijlof
Postbus 44 9350 AA Leek
05945-14898

1470 Ook kan men hulp verkrijgen bij de Werkgroep SIR, p/a Infohuis,

Rechtstraat 20
6221 EJ Maastricht
Tel. 043-17036

Bureau Vertrouwensartsen Kindermishandeling:
Provincie Limburg,
Postbus 46,
6200 AA Maastricht.
Tel.: 043-14772.

1480 En natuurlijk kan men zich altijd wenden tot de eigen huisarts, voor wie op 4 en 5 november in Veldhoven een congres plaatsvindt over sexuele kindermishandeling binnen het gezin.

17 februari 1936 **EEN SCHANDAAL?**

1490 De "Haagsche Post" schrijft onder het opschrift "Handel in blanke scholieren" aldus: "Toen wij eenige weken geleden aandacht wijdden aan het bekende Megensche geval van kindermishandeling, meenden wij, zij het dan ook zeer beknopt, alle zijden van deze zaak te hebben belicht en wij volstonden derhalve met een ernstig beroep te doen op de verschillende voogdijverenigingen en -instanties om de controle op de gezinnen, waar kinderen ondergebracht worden, te verscherpen. Doch thans wordt ons door een ingewijde een aspect geopend, waarvan wij zelf - het zij eerlijk gezegd - met de grootste verwondering en verontwaardiging hebben kennis genomen. Een aspect, dat wij, ware het ons niet genoemd door een onverdachte figuur, een volslagen onpolitiek man, een vriend van kinderen en volwassenen, als ongeloofwaardig zouden hebben verworpen. Wij ontvingen van deze, door ons zéér hooggeschatte zijde, een brief over het Megensche geval, waaraan wij den volgenden passus onveranderd ontleenen:

1500 "Toen door de verhooging van de leerlingenschaal het onderwijzend personeel moest worden ingekrompen, greep men op verschillende dorpen deze kinderuitzending aan als een middel om een onderwijzer of onderwijzeres, die moest afvallen te redden. Er werd dan eenvoudig gezegd: "zooveel kinderen moeten er bijkomen" en dit getal werd bij de vereeniging aangevraagd. Door de personen van wie de zaak uitging, werd dan uitgemaakt, bij wie nog wel kinderen onderdak te brengen waren. Deze waren niet altijd dadelijk bereid. Er zijn mij wel gevallen bekend, dat sommige gezinnen eerst flink "bewerkt" moesten worden, voor ze de kinderen wilden aannemen. Dat dezen dan niet uit menschenliefvriendheid werden genomen, spreekt vanzelf. Kon men het benodigde aantal zoo niet geplaatst krijgen, dan kwam men tenslotte terecht bij menschen, die zich lieten overhalen door de vergoeding, omdat er toch altijd nog wel wat op zou overschieten, en zoo bracht men de kinderen op plaatsen, waar ze zeker niet thuis hoorden. Nu er gevaar dreigt, dat verschillende scholen, die geen voldoende aantal leerlingen hebben, zullen moeten worden opgeheven, begint men nog veel meer op deze manier te werken. Het heeft mij persoonlijk steeds verwonderd dat de vereenigingen zich voor dezen handel leenen. Ze moeten toch weten, dat dit niet anders dan op schade voor de kinderen kan uitloopen!"

1510 Tot zoover onze briefschrijver, die (het worde nog eens gezegd) een man is, die uit hoofde van zijn werkzaamheid volkomen bevoegd is tot deze critiek. Critiek, die onzes inziensten volle overweging waard is en een mentaliteit onthult, die niet scherp genoeg kan worden gehekd. Wie had kunnen vermoeden, dat er onder hen, die blijkbaar hart voor het onderwijs hebben, menschen schuilen, die zoo weinig hart voor het kind bezitten! Wij hebben ten zeerste verbaasd gestaan over dit ons onbekende aspect van de Megensche affaire. Mogen de vereenigingen, wien dit alles aangaat, spoedig de fouten en gevaren van haar gedragslijn inzien!"

1520 11 februari 1936 **GRUWELIJKE KINDERMISHANDELING.**

Kindje van twee jaar op onmenselijke wijze gefolterd.

We hebben melding gemaakt van een geval van dieptreurige kindermishandeling te Heerlen, als gevolg waarvan de 39-jarige P. V., wonende in de Beersdal, is gearresteerd.

In de Limb. Koerier lezen we hierover nog:

1530 De politie werd van een en ander op de hoogte gesteld door een woninginspectrice, die bij het onmenselijke echtpaar een bezoek had gebracht. Direct daarop begon een uitgebreid onderzoek, met als resultaat, dat allerlei dingen aan het licht kwamen, die bij een ieder grooten afschuw moeten wekken. Zoo is het meermalen voorgekomen, dat de vrouw van den man, een stiefgrootmoeder van het mishandelde kindje, de kleine een afstraffing toediende, zoodanig dat de arme peuter kermend van pijn over den vloer kroop, niet wetend hoe gauw het aan de kwellingen van het ontaarde mensch moest ontkomen.

Eenmaal zelfs kwamen de slagen zoo ongenadig hard op het ongelukkige bloedje terecht, dat het bewusteloos neerzeeg en voor dood bleef liggen. Het eene oogje was

1540 dichtgeslagen en toen het weer bijkwam moest het schreiend van pijn, met de onschuldige handjes voor het oog, haar eigen weg zoeken. Achteraf vreesde men, dat het oogje was uitgeslagen, doch gelukkig bleek zulks niet het geval te zijn. In dezen toestand leefde de kleine sedert Maart 1935, verwaarloosd door grootmoeder, grootvader, moeder en de andere kinderen. Een anderen dag herhaalde zich een erger of minstens even afschuwelijke daad. Zonder een noemenswaardige aanleiding werd het verschoppelingetje beetgepakt en van de trappen gegooid. Men kan zich zoiets moeilijk voorstellen. En toch is de realiteit nog misselijker en onmenselijker. Zij tart als het ware iedere beschrijving. En dan wordt nog niet gesproken van de klappen en stooten, die het hulpeloze wicht ontving totdat het uit het mondje bloedde. Zulks uitsluitend, omdat het aan tafel morste. Verder is gebleken, dat tengevolge van de veelvuldige slagen het tandvleesch barstte, terwijl de tandjes als 't ware werden los geslagen. Ook ontzag de grootvader zich niet 't stakkertje, ondanks 't gesteun en hartroerend geschrei, met 'n harden schrobber af te schrobben om het vervolgens met koud water te overgieten.

1550 Gelukkig is thans aan de kwellingen 'n einde gekomen. De man zit momenteel achter slot en grendel en zal zeker zijn verdiende straf niet ontgaan. Aan den wensch van de jonge moeder F. V. is voldaan: ze is in het Meisjestehuis te Heerlen opgenomen. En 't kindje, Elsje genaamd, wordt in het ziekenhuis verpleegd.

10 februari 2021 **The Guardian 10 Feb 2021 05.00 GMT by Kim Willsher**
in Paris

'That's enough': France begins to confront decades of neglect of incest cases
Book alleging political scientist Olivier Duhamel sexually abused stepson has led to resignations and calls for changes to age of consent.

1560 When Camille Kouchner - daughter of a former government minister and stepdaughter to a renowned constitutional expert - wrote a book about alleged child sexual abuse in her family it sparked another of France's periodic moral, social and political crises.

Once again, the country turned itself out to explain why another of its great and good might have abused a child, and how their equally great and good friends might have turned a blind eye - but this time the impact went much further.

In her book *La Familia Grande* - printed amid great secrecy last month - Kouchner, 45, the daughter of Bernard Kouchner, a former Socialist minister and co-founder of Médecins Sans Frontières, claimed that Olivier Duhamel, a constitutional expert and president of the board that oversees the prestigious Sciences Po university, had sexually abused her twin brother.

1570 Within hours, survivors were posting their traumatic stories under the #MeTooInceste hashtag.

The book sold out within days and Duhamel, 70, resigned all his positions including regular media slots. He has made no public statements. Police announced an investigation into "rape and sexual abuse of a minor" and have interviewed Duhamel's stepson.

Within a week others had toppled like dominoes. The philosopher Alain Finkielkraut lost his regular television slot after seemingly suggesting Duhamel's alleged behaviour was not that serious because his stepson was "an adolescent". Élisabeth Guigou, a former justice minister and another Duhamel friend, resigned as president of the committee looking into paedophilia and incest while insisting she "had no idea of the serious facts".

The Île-de-France prefect Marc Guillaume, yet another Duhamel friend, quit his post on the Fondation Nationale des Sciences Politiques (FNSP), which oversees the prestigious Sciences Po grande école and of which Duhamel was president.

1580 Within a fortnight Emmanuel Macron became involved, speaking to praise the bravery of those who had broken the omertà on incest and child abuse and calling for legislative change.

Late on Tuesday, another high-profile figure became the latest casualty of the scandal. Frédéric Mion, the director of Sciences Po, who previously admitted he was informed of the accusations against Duhamel in 2018, resigned admitting he had made "errors of judgement".

1590 Former police captain Laurent Boyet, who says he was abused as a six-year-old by an older brother, now runs an association, *Les Papillons*, to help youngsters speak out about incest and assault. He says Kouchner's book has dragged France to a crossroads. "What this book and the #MeTooInceste has done is allow families to say: 'That's enough. Stop. I don't want to be part of this horror any longer. Stop inviting that uncle to weddings when you know he's an abuser.'" It demands that each and every family examines its conscience," he said.

1600 "Because of this it has given hope to the victims. Hopefully the message will spread to outside of France, because it's not just a problem here."

France's post-1968 generation adopted an intellectual position that 60s promiscuity

encompassed adult sexual relations and those with youngsters. A 1977 petition supported by a group of left-wing intellectuals, including Bernard Kouchner, called for a lowering of the age of consent to 13. Jean-Paul Sartre and Michel Foucault and Jacques Derrida and Simone de Beauvoir were among the signatories.

1610 During the late 1980s, Duhamel and his wife Évelyne Pisier, a feminist writer who had a four-year affair with Fidel Castro – would invite their intellectual friends to the family estate in Sanary-sur-Mer on the French Riviera each summer. This was “La Familia Grande”. There were parties, skinny-dipping in the pool and naked drives to the seaside. The motto was “Freedom above all”, Kouchner writes.

“Parents and children kissed each other on the mouth. My stepfather flirted with his friends’ wives. The friends picked up the nannies. Young men were offered to older women.” She wrote that her mother, who died in 2017, had explained: “There’s no harm in it, my little Camille. I know what’s going on.”

1620 An anecdote in the book recounts how one young, female guest to the Duhamels’ estate complained to the police after a man slipped uninvited into her bed. “The young woman was repudiated, vilified by my stepfather and mother who were appalled by such vulgarity. They explained to me I had to understand: the girl had exaggerated,” Kouchner, a lawyer and university lecturer, writes.

She tells how her twin, called “Victor” in the book, eventually told his mother that Duhamel had sexually abused him from the age of 13. Pisier angrily accused her son of seducing her husband. Kouchner says the abuse was no secret because “everyone knew”. A poll by Ipsos in November estimate one in 10 French people have been the victim of sexual abuse within the family as children or adolescents; 78% were female and 22% male. The poll suggested the number of incest cases has risen from 3% of the population in 2009, meaning to 2 million victims, to 10% in 2020 – 6.7 million victims.

1630 Psychiatrist Muriel Salmona, a childhood abuse survivor and president of the association *Mémoire Traumatique et Victimologie* said Kouchner’s book had come at a time when French society was ready to “smash the omertà surrounding incest”. “There has been a culture of impunity particularly for those in positions of privilege, power and domination over women and children,” Salmona says. “These people, mostly white men, the all-powerful, are adored and feted [...] This generates a sort of sexual privilege to exploit women and children with impunity.

“Nobody wants to keep hearing these old words, we have to admit that we have let something atrocious happen and make amends. We must fight this impunity. We were considered the silly women and girls who were uptight, incapable of liberating ourselves, incapable of higher thought, but now we will send them to prison.”

1640 Under French law, there is no legal age of sexual consent (last month the Senate voted for the threshold to be set at 13) and at present a victim of rape or abuse is considered consenting by default and has to prove non-consent. New legislation proposes to criminalise sexual acts between an adult and a child under 13 – currently an “offence” and not a “crime” – with heavier prison sentences, particularly for incest, and extending the statute of limitations giving victims more time to bring legal proceedings.

Laurent Boyer says he desperately hopes the wave of outrage sparked by #MeTooInceste will not eventually break on “the sands of indifference”. Les Papillons has put letter boxes in more than a dozen schools and youth sports clubs to encourage victims to break their self-imposed silence, and hopes to install them across France.

1650 He stressed that child sexual abuse in the family knows no social, economic or geographical boundaries. “We put a box in one day and the next we have letters from children who need help,” he says. “There are no exceptions. It can be happening in any family.”

He admits it is not just the abuse that has a “catastrophic” legacy.

“It’s not just what is done, for me it was also the 30 years of silence, fear, shame, guilt ... 30 years of self-destruction and addiction. It was a non-life, of being but not being there. That’s why we have to say, Stop. Enough.”

1660 **Godsdienstige onderwerpen**

14 juni 1995 **De heilige Gerlach heeft wel bestaan**

maar verrichtte geen wonderen
door Christien Boomsma

1670 Al eeuwenlang ligt in een klein kerkje in het Limburgse Houthem het gebeente van de heilige Gerlach begraven. Pelgrims bezoeken zijn graf en vragen om genezing. Tot voor kort was er nauwelijks iets bekend over deze middeleeuwse kluizenaar. Totdat de Groningse historica Anneke Mulder-Bakker een onderzoek begon. Ze bestudeerde het leven en zelfs het gebeente van de heilige. De middeleeuwen waren in volle gang toen Gerlach werd geboren in het zuiden van Limburg. Hij leidde een leven als krijgsman, met alle zonden die daarbij horen. Maar plotseling zag hij het licht. Zich schamend voor zijn losbandig verleden bekeerde Gerlach van Houthem zich. Hij maakte een lange

- pelgrimstocht en bij thuiskomst vestigde hij zich in een oude eik. Hij at geen vlees en dronk geen wijn. Onder zijn wapenrusting, die hij nooit meer afdeed, droeg hij een haren kleed. Elke dag liep hij op blote voeten naar Maastricht om te bidden in de kerk van de heilige Servaes. Toen Gerlach van Houthem in 1165 stierf, werd hij begraven in een kist die gemaakt was van het hout van zijn eik. De plaatselijke bevolking vergat hem niet. Talloze genezingen vonden plaats op zijn graf en zon veertig jaar na het overlijden van de heilige verrees een klooster in Houthem. Tot op de huidige dag rust het gebeente van Sint Gerlach er in een prachtig barok kerkje.
- 1680 Veel is er niet bekend over deze heilige in de eik. Ons rest een levensbeschrijving, het gebeente en de doeken waar de relikwieën honderden jaren in bewaard werden. Door dat allemaal minutieus te onderzoeken, probeerde historica Anneke Mulder-Bakker van de Rijksuniversiteit Groningen meer over deze vrome man te weten te komen. Dat deze heilige echt bestaan heeft, staat voor haar als een paal boven water. "Er is natuurlijk geen geboorte-akte meer. Maar als je het heiligenleven goed leest, dan is het duidelijk dat we te maken hebben met een historische figuur en niet met een verzinsel."
- 1690 De monnik die het leven van Gerlach beschreef, maakte veel gebruik van de mondelinge overlevering. Hij zocht de mensen op die de heilige gekend hadden. En met behulp van die verhalen, schreef hij de 'vita' (levensbeschrijving). Zo gaat het verhaal dat Gerlach eens onderdak vroeg bij een bejaard echtpaar, maar niet in het bed wilde slapen. Hij vleide zich neer op de vloer voor het bed. Hij was niet heel geleerd en kende geen ingewikkelde gebeden. Een jonge priester hoorde hem eens bidden: geen latijn, maar gewoon heel veel wees gegroetjes. Gerlach ageerde tegen de zondige levenswijze van rijke monniken en heren van Zuid-Limburg. Hij was iemand die zelf geen vlees at en zijn brood vermengde met as, maar ondertussen wel armen en pelgrims maaltijden verschaftte. De eik waarin hij woonde stond niet ver van een drukke weg. "Gerlach was voor zijn tijd een typische heilige", zegt Mulder-Bakker. "De twaalfde eeuw was een turbulente periode voor het christendom. Hervormingsbewegingen kregen grote aanhang en vooral in de Nederlanden lag de nadruk sterk op een vroom en sober leven. Bovendien was heiligheid niet alleen voor geestelijken weggelegd. Zelfs een zondige ridder als Gerlach kon uiteindelijk uitverkoren worden."
- 1700 In tegenstelling tot heremieten uit eerdere eeuwen bleven kluizenaars als Gerlach sterk betrokken bij de samenleving. Die houding maakte hem bijzonder populair bij de plaatselijke bevolking en gehaat bij de plaatselijke geestelijkheid. De monniken van het nabije klooster Meerssen waren er niet blij mee als de bevolking giften bij een heremiet bracht in plaats van bij hen. "Deze monniken beschuldigden Gerlach ervan dat hij goud in zijn eik verborgen zou hebben", weet de onderzoekster. De bisschop liet daarop de eik omhakken, maar Gerlach bleek onschuldig. Ter compensatie kreeg hij een kapelletje van het hout van de eik." De monniken van Meerssen bleven echter jaloers. Toen Gerlach uiteindelijk stierf, was er dan ook niemand om hem het heilig oliesel toe te dienen. Daarop verscheen Sint Servaes om die rite te volvoeren. De jaloezie van de kloosterlingen is tekenend voor die tijd. Er waren onvoldoende geestelijken om de zielzorg voor de parochie te doen. De bevolking zocht daarom zijn heil bij een vrome man als Gerlach. Juist in deze tijd hadden gewone mensen behoefte aan geestelijke zorg. In de vroege middeleeuwen speelde het christendom geen belangrijke rol in het dagelijks leven. Het volksgeloof diende tot bescherming tegen ziekten, misoogsten en andere gevaren. "Daar kwam in deze periode verandering in", zegt
- 1710 Mulder-Bakker. "Het christendom drong ook door in het dagelijks leven, maar de mensen hadden nog altijd behoefte aan bescherming. Die rol werd overgenomen door de heiligen." Dat verklaart waarom Gerlach in een eik woonde, waarom de aarde van zijn graf als geneeskrachtig werd beschouwd, evenals het water uit de bron die vlakbij zijn woonplaats lag. Waarschijnlijk hebben we hier te maken met een plaats die al heel lang als heilig werd beschouwd. De sacrale betekenis van eik, aarde en bronwater is via Gerlach gekerstend en bereikbaar gebleven voor de bevolking. Soms leverde dat wonderlijke situaties op. In de vita staat dat de botten van Gerlach niet in de grond wilden blijven en steeds vanzelf boven kwamen. Wat was echter het geval? De aarde van het graf werd als geneeskrachtig beschouwd; men wreef het tussen de horens van het vee om het tegen ziektes te beschermen. Dag in dag uit namen mensen aarde van het graf mee en groeven zo het gebeente gewoon uit. Nog altijd is er een open ruimte onder de schrijn van de heilige Gerlach waar mensen aarde weg kunnen halen. Behalve de levensbeschrijving zijn er ook tastbare overblijfselen van de heilige: zijn
- 1730 gebeente. In 1990 werd het achtste eeuwfeest van de heilige Gerlach gevierd. Hierbij werd zijn schrijn voor het eerst in lange tijd geopend. Toen werd het plan geboren om ook de botten te bestuderen. Daarvoor moest toestemming komen van de bisschop, maar ook van de gelovigen uit Houthem. "Dat heeft een tijdje geduurd. De inwoners van Houthem waren bang dat de wetenschap hen het geloof in hun ridder-heilige zou ontnemen." Dat is niet gebeurd. Fysisch antropologe Juliette Pasveer onderzocht de botjes. Haar

analyse wees uit dat het ging om een man die langer was dan gemiddeld, namelijk 1,77 meter. Uit bestudering van het gebit en de ruggewervels bleek dat hij ongeveer veertig jaar moet zijn geweest toen hij stierf. "Het meest interessante was de toepassing van de zogenaamde koolstof-14 methode. Hiermee kon niet alleen de leeftijd van het gebeente worden vastgesteld, maar ook het dieet van de heilige van de laatste vijf tot tien jaar van zijn leven. Aanvankelijk schrokken de onderzoekers nogal van de resultaten. De botjes werden tussen de 874 en 965 jaar oud geschat. Veel te oud dus. Een Groningse wetenschapper ontdekte echter dat het eten van vis invloed heeft op het C14-gehalte in het bot. Zee- en riviervoedsel heeft een afwijkend gehalte aan koolstof en dat is ook in het gebeente te zien." Aan de botten kun je zien dat Gerlach veel vis gegeten moet hebben en wanneer je dat erbij betreft klopt de datering wel degelijk, verklaart Mulder-Bakker. "Bovendien klopt het ook met de vita." Ook het doek waarin het gebeente van de heilige al eeuwenlang was gewikkeld, werd nader bestudeerd. De 'Abegg-Stiftung' in Zwitserland, het meest geavanceerde instituut ter wereld op het gebied van textiel-onderzoek, was bereid de stof te onderzoeken. Het bleek een tunicella te zijn, een middeleeuws misgewaad. De Zwitserse onderzoekster Mechteld Flury-Lemberg gelooft niet dat de tunicella ook werkelijk door de heilige is gedragen. Anders was dat met een klein stukje harige stof dat op de stof was gekleefd. Dat zou heel goed een stukje van de haren mantel van Gerlach kunnen zijn. Of dat inderdaad zo is, zal waarschijnlijk nooit meer onderzocht kunnen worden. Want bij het onderzoek van de tunicella werd dit stukje stof weggehaald en lijkt nu spoorloos verdwenen. Bovendien werd de tunicella na het onderzoek in Zwitserland gerestaureerd en vervolgens gewassen! Dat is mooi voor het kerkje in Houthem waar het gewaad nu weer zo goed als nieuw wordt tentoongesteld, maar een ramp voor de onderzoeker, omdat alle sporen van het gebeente hiermee voorgoed verdwenen zijn. Voorlopig is het onderzoek afgesloten. De bevindingen zullen binnenkort gepubliceerd worden in een boek, onder de titel 'De kluisenaar in de eik. Gerlach van Houthem en zijn verering. De schrijn van de Houthemse ridderheilige is inmiddels weer verzegeld. De heilige Gerlach kan vredig rusten.

1770 Historica dr. Anneke Mulder-Bakker deed onderzoek naar het leven van de middeleeuwse Limburgse heilige. foto sake elzinga
De heilige in de eik, Gerlach van Houthem. foto harry paping

DNA-onderzoek

13 april 2021 **DNA Triangulation on GEDMatch**

1780 If you are looking for family using DNA results you are probably using GEDMatch or one of the other website to help compare your DNA kit results. Triangulation is comparing A to B, then A to C, then B to C, etc. You might match B and B might match C, but that doesn't mean you match C. Here is some information and advise for those of you using GEDMatch and its Triangulation feature. You have to be a Tier 1 user to get this feature, but Triangulation on GEDMatch is well worth the \$10 a month donation.

If you have a match of interest, use yourself or relative and the match of interest and on GEDmatch use the "People who match one or both of two kits." Enter both kit numbers (yourself or your relative first so that everyone is being compared to you in the later options), and submit. In the top part you get all the people who match the two of you. These people that show up in the top section matching both of you can be in three categories:

1. People who match both of you on the same chromosome and segment (you have a common ancestral couple)
- 1790 2. People who match both of you, but on different chromosomes and segments (you probably have a common ancestral couple)
3. People who match both of you, but through different common ancestral couples.

Check all the boxes of all the people who match both of you and click "submit" You will then get the GEDmatch visualization options. What's nice about this screen is no matter which you chose, you can use your back button in the browser to get back to it to use another tool in the visualization options.

1800 If you click on the "2-D Chromosome Browser" you will see all the segments where everyone is matching you. As you scroll down the page, look for the segments that are the colors for the segments greater than 10 CM (ignore pink for example). You will find that most of the time that what you are looking for includes a lot of green segments. So once you've found where there are at least three of you are overlapping on the same segment, pursue that as a triangulated segment. Remember that you are not showing on this as a separate bar. It's showing how people are matching you. Either save this page, or do a screen capture of the segment with the segment beginning and ending points in the table above the chromosome image. Go back to the Visualization options and use "Segment csv file." This gives you all

1810 the matching chromosomes and segments of all the people who matched both of you. This not only gives the segments where they are matching you and the other kit you used (in the People who match one or both of two kits.) but also shows how they match each other. Even if you do follow that one location where you had two or more people matching you on the same chromosome, you should keep track of other segments because other matches may eventually show up that will match on those, too.

1820 One thing that is difficult with the "Segment csv File" is that if there are close relatives involved (say your aunt and yourself and your sister), it's going to show a lot of segments where we match each other. Those aren't going to help you identify the unknown ancestral couple shared with other matches. So this file is created sorted by names of matches. So you can go through the resulting spreadsheet (from opening the csv file) and first delete all rows of close relatives. You can also do this when you can tell that the matches are close relatives. Then delete the rows showing matching segments to each other.

Triangulation on GEDMatch - Why Do It This Way?

Working with GEDmatch this way, you verify triangulated segments by being able to get the Segment csv file. You have to use triangulation because even if two people who match each other are matching you on a segment does not necessarily mean that they are matching each other. It is likely they will be, but it is possible that they match each other through a different ancestral couple and just happen to match you on the same segment. One may be matching on your maternal chromosome and one the paternal chromosome. Triangulation on GEDMatch helps to prove that they are indeed matching each other on the same segment and the "Segment csv File" does this for you.

1830 **Erfenis**

[in De locomotief: Samarangsch handels- en advertentie-blad]

25 augustus 1948 **Overschrijving van Onroerend Goed**

Welke Stukken bij de Gewone Gang van Zaken Vereist zijn

Het Recht van Overschrijving

Werden in de vorige fiscale Rubriek onderwerpen behandeld op het gebied der directe belastingen thans zal een bespreking volgen over een onderwerp der indirecte belastingen en wel de overschrijving van onroerende goederen en rechten, aangezien de praktijk leert, dat in de bezettingstijd zeer vele overledenen percelen hebben nagelaten, terwijl hunne nabestaanden in onwetendheid verkeren, hoe de van de erflater verkregen percelen dienen te worden overgeschreven.

1840 Hoewel voor deze overgangen door overlijden géén levering nodig is, aangezien men van rechtswege eigenaar is geworden, is toch ten behoeve van de openbaarheid een overschrijving vereist en is dit bij verzuim aan boete-bepalingen onderworpen. De gewone gang van zaken is, dat men eerst de vereiste stukken bij elkaar zoekt, t.w.: 1e. Overlijdensacte, te verkrijgen bij de Burgerlijke Stand. 2e. Verklaring van Erfrecht, te verkrijgen bij de Notaris. 3e. Eventueel testament van de overledene. 4e. Grosse van de eigendomacte. 5e. Meetbrief.

1850 Echter kan eerst worden overgeschreven als er geen achterstand is in de betaling van de verponding men betale dus i.c. eerst de Verponding over 1947 en 1e. semester 1948 waarna men bij de Inspectie van Financiën een verklaring dient aan te vragen, dat de achterstallige verponding betaald is. Deze wordt afgegeven op vertoon van de gekwiteerde aanslagbiljetten. Tevens dient de overschrijvingsambtenaar te weten of er al dan niet Recht van Overschrijving voor de betrokken overgang verschuldigd is, aangezien hij bij verzuim hiervoor zelf aansprakelijk kan worden gesteld. Het recht is niet verschuldigd bij overgang door overlijden van Europeanen en bij Indonesiërs in de rechte unie, dus van vader op zoon, kleinzoon enz. Bij Indonesiërs in de Zijlmie en Vreemde Oosterlingen

1860 echter wel. De vrijstelling voor Euro-
[De volgende tekst is uiterst verminkt en heeft vooral betrekking op Indonesiërs.]

Vroedvrouwschool te Heerlen

3 juni 1929 **Vroedvrouwschool Heerlen Jaarverslag van het bestuur.**

Ons verslag over 1928 kan kort zijn. Dit is een bewijs dat er rust heerscht in onze vereeniging, een noodzakelijke voorwaarde voor een geleidelijke ontwikkeling.

Het hoofdpersonnel van de inrichting is thans samengesteld als volgt:

Algemeene dienst:

Dr. C. Meuleman, Geneesheer-Directeur.

Zeereerw. heer J. Nijsen, Rector.

1870 Mej. C. v. d. Boogaard, Administratrice.

Huishouding en Wasscherij:

Eerw. Zuster Godeliva, Adj.-Directrice.

Wilhelminaschool:

A. J. v. d. Kamp, leeraar, inwonend.

Dr. O. Driessen, leeraar, uitwonend.

Mej. S. Vervoort, meesteres-vroedvrouw.

Mej. A. Ruding, hoofdonderwijzeres.

Mej. H. Mennen, adj.-meesteres-vroedvrouw.

Vrouwenkliniek:

1880 A. J. v. d. Kamp, 1e geneesheer.

Zr. M. Stallmeyer, hoofdverpleegster (tijdel.)

Doorgangshuis:

Eerw. Zuster Godeliva, Adj.-Directrice.

In de polikliniek te Brunssum heerscht groote bedrijvigheid. Het blijkt voortdurend duidelijker dat de oprichting daarvan een zegen is. De polikliniek werpt groot nut af voor de opleiding der leerlingen, terwijl de bevolking gebaat is door de uitstekende kraamverzorging. Door bemiddeling van het tijdschrift "Moederschapszorg" kregen wij 20 nieuwe leden, begunstigers en donateurs. Onze geldmiddelen werden versterkt met

1890 een bedrag van f3581.06 terwijl onze bibliotheek werd verrijkt met een aantal boeken ter waarde van f276. Aan allen die met onzen geneesheer-directeur vol lust en ijver hun vaak moeilijke taak vervullen, brengen wij onzen grooten dank.

Jaarverslag van den geneesheerdirecteur.

A. Wilhelminaschool.

Op 1 Januari 1928 bedroeg het aantal leerlingen-vroedvrouw 37, waarvan 12 leerlingen in den derden, 12 in den tweeden en 13 in den eersten cursus. Op 15, 16, 26, 30, 31 Mei en 6 Juni hadden toelatingsexamens plaats voor den nieuwen cursus. Er waren 122 aanvragen, 19 kandidaten werden opgeroepen voor het mondeling examen. Voor den eersten cursus werden toegelaten 13 kandidaten. 2 Leerlingen met het diploma ziekenverpleging werden toegelaten tot den tweeden cursus. 1 Leerling voor het eerste

1900 jaar ging wegens onvoldoende vorderingen niet over naar den tweeden cursus en 1 leerling van het tweede jaar werd niet toegelaten tot het examen voor het eerste gedeelte. 1 Leerling van het tweede jaar vertrok in Januari 1928 en 1 leerling van het eerste jaar vertrok in Juli 1928 wegens gebleken ongeschiktheid.

Op 31 December waren dus aanwezig: 10 leerlingen van het derde, 14 van het tweeden en 14 van het eerste studiejaar, totaal 38 leerlingen.

Hiervan waren er uit: Limburg Noord-Brabant Noord-Holland Overijsel Utrecht Gelderland Zuid-Holland Zeeland.

In den loop van het jaar ontvingen 11 zusters de aanteekening voor de kraamverpleging op haar diploma.

1910 **B. Doorgangshuis.**

Op 1 Jan. 1928 waren aanwezig 26 moeders opgenomen in 1928 186 moeders Totaal 212 moeders - Hiervan waren 20 gehuwd en 192 ongehuwd. 192 Moeders brachten voor de bevalling 6698 dagen door in het Doorgangshuis, d.i. per moeder 35.06 dagen. 21 Moeders werden eerst na hare bevalling opgenomen in het Doorgangshuis, terwijl 54 moeders, die voor hare bevalling reeds verpleegd werden in het Doorgangshuis, na hare bevalling terugkwamen. Deze 75 moeders verbleven na hare bevalling 3626 dagen in het Doorgangshuis, dat is 48.33 dagen per moeder. Het totaal aantal verpleegdagen in het Doorgangshuis was dus 10324 dagen of per moeder 48.69 dagen. In de kapel werden 8 huwelijken voltrokken. In het Doorgangshuis werden verpleegd 65 zuigelingen met 5168

1920 dagen, dat is 79.50 dagen per zuigeling.

C. Vrouwenkliniek.

In het tijdvak van 1 Januari-31 December 1928 werden in behandeling genomen 374 patiënten, waarvan tot de rubriek verloskunde behooren 351, terwijl 23 patiënten gynaecologische behandeling genoten. I. Verloskunde. De 351 patiënten tot deze rubriek behorende, hadden 5851 verpleegdagen, dat is gemiddeld 16.66 dagen per patiënte en 15.98 patiënten per dag. II. Gynaecologie. Opgenomen werden in 1928 23 patiënten met 251 verpleegdagen, dat is 10.91 dagen per patiënte. 21 Patiënten hiervan ondergingen operatieve behandeling. III. Zuigelingenkliniek. Op 21 Januari 1928 waren aanwezig 14 zieke zuigelingen, en 8 zuigelingen, waarvan de moeders in het

1930 Doorgangshuis verbleven. In 1928 werden 22 zieke zuigelingen opgenomen. 37

Zuigelingen bleven in de kliniek ter verpleging achter. In het geheel werden dus 81 zuigelingen verpleegd met 4093 dagen, dat is 50.53 dagen per patiënt en 11.18 patiënten per dag. Van deze 81 zuigelingen stierven er 5. Buitendien werden 11 zuigelingen, die in 't Doorgangshuis verbleven, om sociale omstandigheden gedurende 419 dagen wegens ziekte verpleegd in de kliniek.

D. Polikliniek Rumpen-Brunssum.

In 1928 bedroeg het aantal verlossingen in de polikliniek 154. Het aantal kinderen was 157, 3 moeders brachten een tweeling ter wereld. Gehuwde moeders 153, ongehuwde 1.

1940

Akkermans

17 november 1934 **DE GERAFFINEERDE OPLICHTERIJ IN LIMBURG.**

Speculatie op de goedhartigheid der bevolking.

Minstens f4000.- buit gemaakt.

Over de oplichterij van den pseudo-broeder in tal van plaatsen in Noord-Limburg, weet de "N. Venl. Crt." nog de volgende bijzonderheden te melden:

Alleen door een samenloop van omstandigheden zijn deze flesschentrekkerijen aan het licht gekomen en is zodoende voorkomen dat er bij de vele slachtoffers, welke deze oplichter al gemaakt heeft. nog meerderen konden worden bijgevoegd.

De feiten komen in hun geheel hierop neer:

1950

Een "eerw. Broeder" die zich op verschillende pastorieën in Midden en Noord-Limburg voorstelt als Broeder der Orde van de Barmhartige Broeders van Trier, legt deugdelijke bewijzen over van het Episcopaat en waaruit blijkt dat aanbieder alleen naar Limburg gekomen is met doel om handteekeningen te verzamelen ter Zaligverklaring van hun Orde-Stichter. Deze "eerw. Broeder", met zijn bescheiden, nederig en onderdanig voorkomen, wist dra het vertrouwen der ererw. heeren parochie-geestelijken te winnen, waarna deze eerw. heeren hun parochie-stempel en handtekening plaatsten onder die van den vicaris-generaal van het Bisdom. Met deze verklaring, trok de "broeder" rond in al onze Limburgsche dorpen en steden van Roermond tot Horst, want in Horst eindigde de victorie van dezen flesschentrekker.

1960

Een gevaarlijke verzameling handteekeningen.

Na iedere bewerkte plaats werd het handtekening- en stempeboekje van de "broeder" overtuigender en het behoeft dus geen verwondering te baren dat zoovelen, na het inzien van deze indrukmakende handtekening-verzameling er in vlogen.

Ter pastorie verklaarde hij telkens dat hij alleen bij de menschen op bezoek ging, om hun sympathie te verwerven voor hun Orde-Stichter, wiens zaligverklaring hierdoor bespoedigd kon worden. De menschen zouden voor dit doel dan hun handtekening plaatsen, moesten beloven iederen dag iets te bidden voor deze intentie en verder niets, kosten waren er positief niet aan verbonden, want geld mocht hij vanwege zijn orde niet aannemen.

1970

Bij de menschen sprak hij niet over zijn orde-stichter, doch ging hij oogenblikkelijk over tot de kern van de zaak.

Ten bewijze dat zijn rondgang langs de huizen goedgevonden werd door het Episcopaat en de parochie-geestelijken legde hij dan zijn handteekeningenboekje den bezochten over. Dat hij lang niet zonder fantasie was, bewijzen wel deze gedurfde oplichtersmanieren.

Het behoeft dus geen verwondering te wekken dat het hem gemakkelijk genoeg viel, er ruim op los te liegen en de menschen met een heel ernstig gezicht langs godsdienstigen weg idem zooveel geld af te zetten.

1980

Zeer velen heeft deze oplichter beetgenomen. Hij heeft de laatste drie maanden in geheel Noord-Limburg geopereerd. Het kapitaal dat hij hierdoor in de wacht heeft weten te sleepen is bij geen benadering te schatten. Alleen in Horst en Sevenum heeft hij, en deze gegevens hebben wij uit heel betrouwbare bron, (men heeft zoo goed en kwaad als het ging al de menschen bezocht, welke door een bezoek van "Broeder Eligius" vereerd waren), meer dan duizend gulden opgehaald.

Er waren personen bij welke aan "Broeder Eligius" vijf en twintig, twintig en tien gulden overhandigd hadden. Deze zelfde foefjes heeft hij ook uitgehaald in al de Maasdorpen, in Venlo, in Blerick, in Tegelen, in Roermond en in al de tusschen liggende plaatsen.

1990

Laat het dan overal iets minder geweest zijn, dit is in ieder geval zeker, deze

evoluties op het onzekere pad der oplichterij hebben dezen meneer A. meer opgebracht dan menigeen in twee, drie jaren verdienen kan.

Nu het eenmaal zoover is en "Broeder Eligius" van de Barmhartige Broeders uit Trier alla de Redemptoristen uit [=Wittem] geen eerlijke Broeder blijkt te zijn, verwondert het een ieder, dat deze comedie zoo lang heeft goed gegaan. Links en rechts hoort men zoo de meest typische dingen over dezen oplichter-broeder.

Weinig broederachtige manieren.

Hij logeerde niet zoals andere eerw. Broeders, welke hun jaarlijkschen rondgang maken, op de pastorieën, doch in hotels. In een hotel hier in de omgeving waar deze pseudo-broeder 10 dagen gehuisvest was, verwonderde men zich wel over zijn minder broederachtige manier van doen. "Broeder Eligius" had hier tenminste de gewoonte om iederen morgen, gauw voordat hij de H. Mis in de parochiekerk ging bijwonen, "twee oude klaren" te pikken.

2000

Ook zijn gewoonte om voor banketbakkers- of fruitwinkels zoo maar staande aan de toonbank de meest dure eetwaren naar binnen te werken, bevreedde wel eenigszins. En wat te zeggen van "Broeder Eligius", welke een zoet- en zuurwinkel binnenwipte en er met hand en tand twee haringen in 't bijzijn van een drietal andere klanten

verorberde.

2010

Dit alles baarde wel opzien, doch dat deze bescheiden "broeder", die met zoo neergeslagen oogen door de straten schreed om huis aan huis de menschen deelgenoot te maken van zijn sympathieke zending, een oplichter was, daaraan dacht wel niemand. Aan alles komt echter een einde, en dus ook aan 't makkelijk centen verdienen van "Broeder Eligius". Voor een 14 dagen terug kwam hij te Horst bij mej. G., welke zelatrice is der Redemptoristen uit Wittem. Mej. G., die uit den aard der zaak verschillende eerw. heeren uit dit klooster goed kende, vroeg hoe het ging met Pater die en Broeder die, enz. Hierop wist "Broeder Eligius" echter niet veel te antwoorden. Nog werd niet aan fraude gedacht. Den volgenden dag kwam echter een Broeder uit genoemd klooster op bezoek: wat bleek nu: "Broeder Eligius" was in het klooster te Wittem een groote onbekende. Nog werd aan dit feit geen ruchtbaarheid gegeven, alhoewel toen ten zeerste gerechtvaardigd verondersteld werd, dat men met een geraffineerden oplichter te doen had. Na het verzenden van foto's bleek, dat "Broeder Eligius" totaal geen recht had om het ordekleed te dragen, laat staan om geld in te zamelen.

2020

De zwendelaar spoorloos verdwenen.

"Broeder Eligius" bleek te zijn een zekere A. uit Houthem, die wel een tweektal maanden aldaar in 't klooster verbleef, doch wegens bijzondere gevallen zijn congé kreeg. Genoemde A. kwam nadat hij het klooster verlaten had, in aanraking met den rechter, wegens diefstal, en werd dientengevolge veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf.

2030

De politie werd nu ook in deze kwestie met de feiten in kennis gesteld, doch schijnbaar te laat, want "Broeder Eligius" is den laatsten tijd in geen velden en wegen meer te bekennen. De handteekeningen, welke in het recensie boek van "Broeder E." voorkwamen, waren grootendeels echt, alhoewel vermoed wordt, dat de eerste handteekening, die van Mgr. Bauduin, vervalscht was.

2040

De geheele politie-macht in Limburg is op het oogenblik in volle actie, om dezen zwendelaar op te sporen. Tot nog toe is het hem echter gelukt op vrije voeten te blijven. Men vermoedt, dat hij de wijk genomen heeft naar Duitschland, temeer daar hij in 't bezit is van een Duitschen pas met de foto van A. in broederskleeren. Het signalement van A. luidt: middelmatige gestalte, fijn beschaafd gezicht, spitse neus, draagt een bril. Jong uiterlijk, e.a. 26 jaar. Spreekt hakkeland hoog-Duitsch, doch is vlug in Duitsch dialect.

19 november 1934 De Broeder Eligius-comedie

MET EEN PIJNLIJKE VERGISSING.

Een totaal onschuldige opgebracht.

NA CONFRONTATIE BLEEK DIRECT Z'N ONSCHULD.

2050

De geslepen gauwdief, die in zoo korte tijd zooveel geld als pseudo-broeder onder schijnvroom gedoe van de menschen wist af te troggelen, heeft nog een onschuldige jongeman van zijn bedrog de dupe doen worden. Hij heeft de naam Akkermans blijkbaar niet maar zoo lukraak aangenomen. Te Wijnandsrade woont een J. J. Akkermans, die werkelijk eenige tijd in het klooster der Redemptoristen geweest is. Deze 28-jarige jongeman moest Vrijdagmorgen te half vijf met de marechaussee mee. In het buitengewoon Politieblad van 7 Nov. en het Algemeen Politieblad van 15 Nov. was door den Officier van Justitie te Roermond aanhouding en voorgeleiding verzocht wegens oplichting. Per fiets ging het naar Hoensbroek, waar hij tot 1 uur werd opgesloten. Toen per tram naar Sittard en verder met de sneltrein naar Venlo. Hier ging 't, steeds geëscorteerd door twee marechaussees, met de bus naar Horst. Op de Markt te Venlo was ontzaglijk veel pijnlijke belangstelling, omdat het publiek werkelijk meende, dat de pseudo-broeder aangehouden was. Te Horst had de confrontatie plaats: het resultaat kennen onze lezers als: deze J. J. Akkermans had absoluut niet deze geraffineerde oplichting te maken. Direct bleek zijn onschuld. Het gerechtelijk onderzoek was geëindigd. Hij kon gaan. Het was nu echter tien uur. Hij bleef in Horst. Sliep op 'n bed bij de gemeenteveldwachter, waar wel 'ns meer verdachten op zullen geslapen hebben. Zaterdagmorgen is hij om 9 uur naar den burgemeester van Horst gegaan, met de vraag hoe hij weer thuis moest komen. Hiervoor te zorgen was echter niet diens taak. Hij heeft 'm niet naar Horst gehaald. Toch gaf 'm deze busgeld tot Venlo; daar zou dan wel verder gezorgd worden, zooals ook hem medegedeeld was. Te Venlo aangekomen kwam de onschuldig verdachte bij ons op bezoek, om een rectificatie te vragen. Wij konden hem vertellen dat zijn onschuld reeds duidelijk was meegedeeld. Dit verheugde hem natuurlijk ten zeerste, al was de aanklacht zoowel voor hem als zijn familie toch wel ontzettend pijnlijk geweest. De eenvoudige jongeman, die een zeer onschuldige indruk maakt – de verhalen over gevangenisstraf elders medegedeeld werden ook absoluut ontkend – was er door van streek. Dit te meer, waar hij geen geld bij zich had om de reis terug te maken en hij niet wist hoe nu terug te komen: de politie hoefde daar toch ook niet voor te zorgen, was hem

2070

2080 verklaard. Wij begrijpen, dat zoowel de burgemeester te Horst als politie te Venlo daarvoor niet de formeele plicht hadden: zij toch hadden hem niet naar Horst gebracht. Maar de moreele plicht voor de overheid in deze is er toch, om te zorgen, dat deze onschuldige weer naar zijn woonplaats terugkon. Wij hebben ons met de autoriteiten verstaan en mochten toen vernemen, dat de politie te Venlo zoo welwillend was om hem reisgeld te verschaffen, ten einde naar huis terug te keeren. Opgelucht ging de jongeman naar de trein, na ons nog eens uitdrukkelijk verzocht te hebben, zijn onschuld nogmaals duidelijk in de krant te zetten en zijn wedervaren mee te deelen. Het eerste hebben we nu zoo duidelijk en het tweede zoo sober mogelijk gedaan. De geschiedenis is waarlijk om meer dan een rede pijnlijk. De eigenlijke schuldige loopt intusschen nog vrij.

19 november 1934 **De oplichtingen in Noord- en Midden-Limburg**

2090 De aangehoudene op vrije voeten gesteld. Naar wij vernemen is de 28-jarige J. Akkermans uit Wijnandsrade, die was aangehouden in verband met de oplichtingen in Noord en Midden-Limburg, heden weer op vrije voeten gesteld. Bij de confrontatie met verschillende personen te Horst verklaarden sommige gedupeerden n.l. niet met zekerheid te kunnen vaststellen of Akkermans en de Ordebroeder een en dezelfde persoon waren. Enkelen verklaarden echter pertinent dat een andere persoon bij hem was geweest om gelden voor H. Missen in zamelen. Het onderzoek naar den pseudo-broeder wordt voortgezet.

29 januari 1959 **Studiedag Jonge Boeren kring Heerlen**

2100 WIJNANDSRADÉ, 28 jan. (Eigen corr.). De studiedag voor de jonge Boeren en tuinders in de kring Heerlen, startte met een hoogmis, opgedragen in de R.K. Parochiekerk St. Stephanus, door pastoor Loo, geestelijk adviseur van de jonge boeren en tuinders, kring Heerlen. Hierna begaven de deelnemers zich naar zaal L'Ortye, alwaar de kringvoorzitter de heer L. Roebroek de studiedag opende met een welkomstwoord. Vervolgens hield pastoor Körner van Wijnandsrade een inleiding, waarna ir. J. Planje een lezing hield over het onderwerp „Structuur-beleid in de landbouw.” Tijdens het forum werd in hoofdzaak van gedachten gewisseld over de Wet Vervreemding Landbouwgronden en de ruilverkaveling. 's Middags werd door de afdeling Wijnandsrade aan de leden en genodigden een koffietafel aangeboden. Na een korte pauze vond in de namiddag het culturele programma plaats met als hoofdschotel de buuttereeder Brouwers uit Schaesberg en een toneelspel door de afdeling Ubachsberg, getiteld "Der Schriever van de Koel". Alles viel bijzonder in de smaak. Pastoor Loo sprak tenslotte een dankwoord, waarbij hij er o.m. op wees, dat voor een gezonde organisatie het trouwe bezoek van vergaderingen, studiedagen e.d. een eerste vereiste is. 's Avonds bood de afdeling Wijnandsrade aan alle jonge boeren en boerinnen uit de kring Heerlen een gezellige avond aan, waaraan meewerkte de plaatselijke boerenkapel „de Kwakkerte."